

Ootamatud marsruudid

Teater NO99 kogus Hooandja kaudu piisavalt annetusi, et saata näitlejad ebamugavale välismaale materjali koguma. „See on eestlaste lavastus eestlastele. Sellepärast peabki ära käima,” selgitab Eero Epner. lk 6

Estonian Airi piloodistreik võib ära jääda

Estonian Airi pankrotti viia ähvardavat pilootide streiki ei pruugi tulla – eile pidas lennufirma juht Jan Palmér ametiühingu juhi Rauno Menningiga salakõnelusi. lk 2–3

Hõbepall läks taas kord Vassiljevile

Spordiajakirjanikud valisid välja möödunud aasta kõige ilusama värava. Tiitli sai kolmandat korda Konstantin Vassiljev, täiusliku karistuslöögi eest. lk 15

Sajad tuhanded linlased tutvuvad validaatoriga

Eileks oli kokku müüdud enam kui 200 000 ühiskaarti, ID-piletid olid vaid sajalt tuhandel tallinlasel. lk 7

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 2 | NELJAPÄEV, 3. JAANUAR 2013

ajaleht.epl.ee

Veerpalu on rajal tagasi

Suusatamine Dopingutarvitamise tõttu võistluskeelu all olev kahekordne murdmaasuusatamise olümpiavõitja Andrus Veerpalu juhendas eile Albus Valgehobusemäe suusaja puhkekeskuses treeningut, millest said osa võtta kõik huvilised. Veerpalu ja tema koon-disekaaslane ja sõber Jaak Mae pakkusid kuuele-seitsmele trenni tulnud noorele mängulisi harjutusi, ühtviisi aitasid nad nõuannetega nii neid lapsi, kes oskasid suusata, kui ka neid, kes alles alaga tutvusid. Veerpalu, kes ootab rahvusvahelise spordiarbitraaži lõplikku otsust, trennib Albus noori veel täna ja homme. ● EPL

Foto: Rauno Volmar

Idanaabrid ostavad Ida-Virus kinnisvara

●● Eelmisel aastal oli Ida-Virumaal kinnisvara ostjatest rohkem kui kolmandik välismaa kodanikud. Näiteks Aseri vald peab vakantsetele kinnistutele omaniku leidmiseks regulaarselt oksjoneid ja vallavanem Urve Takjas tunnistab, et enamasti teeb seal parima pakkumise Venemaa päritolu ostja.

●● Maaklerite sõnul tundub Eesti kinnisvaramüüjatele, et Venemaalt pärit ostja tähendab põhjatut rahakotti, kuid see ei vasta tõele. Sageli investeerivad säästukorteritesse ka tavalised inimesed: arstid, õpetajad. Samuti ei too välismaalase omanduses korter raha kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

●● Omanikke leiavad ka elamiskõlbatud olematu hinnaga eluruumid – seetõttu, et Schengeni viisaruumi kinnisvaraomanikule lubatakse pikema kehtivusajaga viisat. Sellisel juhul ähvardab korteriühistut aga oht, et välismaalase tühjalt seisev korter hakkab majaelanikele probleeme tekitama. lk 4–5

JUHTKIRI

Tallinna tõde selgub praktikas

Tallinna tasuta ühistransport on nüüdseks kolm päeva vana. Kui Tallinna linnavalitsus pidas möödunud aasta kevadel tasuta transpordi küsimuses rahvaküsitlust, suhtus enamik asjatundjaid – isegi autovastaseid – linnavalitsuse ideesse skeptiliselt. Kolm päeva on liiga lühike aeg, et öelda, kas praktika tõendab kartuste põhjendatust või lükkab need ümber. Aga tuletagem meelde, mida skeptikud Keskerakonna ajutrusti ideele ette heitsid, et eelseisvatel kuudel jälgida, kelle ennustused täituvad.

Üks kahtlus on, kas üksnes tasuta ühistransport ikka suudab autokasutust vähendada. Kahtlus on endiselt õhus, sest ainus präänik, mida Tallinn autosõitjatele pakub, on tasuta sõit. Tasuta sõit võib pere kohta tähendada umbes poolsada eurot rahalist säästu kuus, aga teisalt tähendab see kaotust sõidumugavuses ja paljudel juhtudel ka ajas, kuigi linn hakkas mullu suvel tänavatel ühissõidukitele hoogsalt eeliseid looma. Kui linn jätkab autosõitjate teele takistuste veeretamist – aga kas Keskerakond ikka sõandab seda valimisaastal teha? – ja oma abistava käe ulatab kütuse hinna tõusu kaudu rahvusvaheline naftaturg, siis kindlasti istub mõni linlane autost bussi.

Väikest viisi võib Tallinna juhte soosida asjaolu, et tänavu teisel poolaastal hakkab Elektriraudtee sõitjaid vedama uute rongidega. Just mugavust ja kvaliteeti on peetud asjaks, mis enne kui tasuta sõiduvõimalus võib

tuua autoga harjunud inimese ühissõidukisse. Niisiis, uus kvaliteet raudteel võib meelitada mõned autokasutajaid rongi ja oma teekonna viimaseks lõiguks ka Tallinna ühissõidukitesse. Kahju, et Tallinn pole tahtnud siin peituvat

Puudustest

Kahju, et Tallinn pole kaasanud tasuta ühistranspordi süsteemi lähivaldasid.

sünergia autosõidu vähendamiseks ära kasutada ja kasseerib lähivaldade elanikelt ühissõidukite kasutamise eest endiselt tasu. Sama kilplaslik on see, et Tallinn ja Elektriraudtee ei ole suutnud ühist piletisüsteemi kokku leppida.

Teine suurem tasuta ühistranspordiga seotud kartus oli mullustes aruteludes see, et koos piletitulu vähenemisega kahaneb ka ühistranspordi rahastamine, busside-trammlite seiskord halveneb ja peletab inimesi hoolimata tasuta sõidu võimalusest hoopis eemale. Tallinn loodab, et rahamurest päästab neid registreeritud elanike arvu suurenemine, kelle tulumaksust laekub osa linna eelarvesse. Viimase kolme kuuga on tallinlaste arv tõesti päris tormakalt suurenenud – u 2000 inimese võrra – ja ilmselt suureneb lähikuudel veelgi, aga kas seeläbi saadavast rahast ikka piisab pealinna ühistranspordi uuele tasemele tõstmiseks? Seegi on endiselt kahtluse all. ●

REPLIIK

Riiklik alkoholireklaam

Ajal, mil Eesti riiki morjendab alkoholismi võidukäik ja riigikogu arutab võimalusi alkoholipoliitika karmistamiseks, naudime ikka veel alkoholitootja Hennessy uusaastakontserti. Kui Hennessy interneti kodulehele sisenemine on alaealistele keelatud, siis meil on konjakipropaganda riiklik. Meenutagem: Hennessy't propageeriva kontserdi korraldajaks on endiselt riiklik kontserdiorganisatsioon, esinejaks endiselt riiklik sümfooniaorkester ja ülekanndajaks endiselt riigirahastusega telekanal.

Kui see kõik pole kokku riiklik topeltemoraal, mis see siis on? ● **Rein Sikk**

Eesti Päevalehe arvamusküljed leiate uuest aastast lk 12–13.

ÕPILASTE ARV VÄHENEB ÜHA

Sellel õppeaastal asus munitsipaal-koolides õppima üle 2700 lapse vähem kui mullu. Koolilaste arv on enim, rohkem kui kolmandiku vähenenud Kärü ja Kaarma vallas, üldiselt aga kõikides maakondades pea-

le Harjumaa, kus näiteks Kiili ja Harju vallas see kasvas umbes 10%. Võrreldes eelmise kümnendi algusega on üldhariduskoolide õpilaste arv vähenenud enam kui kolmandiku, ligikaudu 80 000 õppuri võrra. **EPL**

LIIKLUSSTATISTIKA

88 inimest hukkus mullu Eestis liiklusõnnetustes. Tegemist oli teise aastaga viimase poole sajandi jooksul, kui liiklussurmade arv jäi alla saja: 2010. aastal hukkus liikluses 79 inimest. Inimkanatanutega liiklusõnnetusi oli mullu kokku 1356, milles sai vigastada 1681 inimest. **Delfi**

Estonian Airi halvav streik võib salajase kohtumise järel ära jääda

Läbirääkimised

Lennufirma piloodid

alustasid juhtkonnaga

kõnelusi pankrotiohtlikust

streigist loobumiseks.

Andres Reimer

andres.reimer@epl.ee

Pilootide ametiühingu, liinilendurite assotsiatsiooni juht Rauno Menning ja Estonian Airi juhatuse esimees Jan Palmér kohtusid eile vargsi ja avalikkust vältides, et jõuda kokkuleppele tüliõunaks kujunenud kollektiivlepingus.

„Meie tahe on, et streiki ei tuleks,” teatas Menning eile pärastlõunal enne läbirääkimiste algust üsnagi ootamatult. Vahetult enne jõulupühi vapustas ta ju nii reisijaid kui ka tööandjat otsusega alustada 7. jaanuaril streiki, et sundida ettevõtte juhte sõlmi-ma pilootidele meelepärane ja varem kehtinuga sarnane kollektiivleping.

„Soovime täna (eile – toim) juhatuse esimehe Jan Palméri-ga kokku saada,” ütles Menning nüüd. „Uus kollektiivleping, isegi ajutine leping võimaldaks streigist loobuda,” saatis pilootide ametiühingujuht ettevõttele positiivse noodi.

Estonian Airile peaks pilootide soov hoiduda streigist ja saavutada kompromiss olema hea uudis. On ju mitmed lennundusasjatundjad pärast streigitädet kinnitanud, et pilootide töö katkemine tõukaks niigi näruses seisus lennufirma kiiresti pankrotti.

Estonian Airi juhilt Palmé-riilt ei õnnestunud Ees- ti Päevalehel eile kommen-

taari saada, kuid ettevõttest kinnitati, et läbirääkimised toimusid ning kuigi ametiühingu ja firma juhid töötavad samas majas, peeti need mujal, salastatud kohas.

Teised eesmärgid?

Riikliku lepitaja Henn Pärna pakutud läbirääkimised Estonian Airi juhtkonnaga lükkas Menning otsustavalt tagasi, kinnitades, et ta soovib saavutada kokkuleppe ilma vahendajateta. „Meie ei saa riikliku lepitaja pakutud kohtumisel osaleda, sest me ei näe selleks vajadust,” selgitas pilootide ametiühingu juht.

Vahenduspakumise tõrjumine ajas aga riikliku lepitaja Pärna harja punaseks. „Ma ei näe pilootide ametiühingu tahet kokku leppida,” sõnas Pärn pahaselt. „Kui pilootidel oleks tahe milleski kokku leppida, siis nad tuleksid. Kui hoitakse kõrval, võivad mängus olla hoopis teised eesmärgid,” lisas ta.

Oma mõistmatust pilootide ja tööandja suhete takerdumise suhtes avaldas ka ametiühingute keskliidu juht Harri Taliga. „Olukord näib kummaline, sest nii tööandja kui ka ametiühing väidavad selgesõnaliselt, et tahavad kokkulepet, kuid sellegipoolest pole nad omavahel kokku saanud,” lausus ta.

Ühtlasi nimetas ametiühingujuht põhjendamatuks varem Palméri poolt pilootide streigi õigusliku aluse kaht-

luse alla seadmist. „Tegemist on seadusliku töövaidlusega, mille aluseks on kollektiivlepingu sõlmimine,” selgitas Taliga.

„Hinnangu pilootide nõudmiste seaduslikkusele saab anda üksnes kohus,

3 MÕTET

Uus kollektiivleping, isegi ajutine leping võimaldaks pilootidel streigist loobuda.

Estonian Airi kodulehelt võis osta pileteid vaid kuni streigieelse 6. jaanuarini.

Möödunudsuvise ligi 40 sihtkoha asemel jääb pankroti korral alles vaid üheksa.

mitte aga Estonian Airi juhtkond,” lisas ta.

Estonian Air tühistas mullu augustis varasema, 2008. aastal sõlmitud kollektiivlepingu nii, et see lõpeb tänavu veebruaris, ja pakkus uut lepingut. Piloodid aga pidasid tööandja varianti endale kahjulikuks, sest sellega muutuksid tunduvalt ettevõttes seni valitse- nud tavad.

Muutus personalipoliitikas

Suurimat vastuseisu põhjustas pilootide seas juhtkonna soov loobuda personalipoliitikas nn vanemusjärjestuse süsteemist, mis eelistab ettevõttes ajaliselt kauem töötanud. Näiteks tuleb kuupäevaliselt varem tööle asunud piloodile pakkuda eelisjärjekorras võimalust juh- tida paremat lennukit ja samuti koolitust.

Kui Estonian Air loobub kommertspõhjustel tehniliselt parematest Embraeri lennu- kitest, mida juhivad teeneka- mad lendurid, siis tuleb esma- järjekorras vallandada noo- remad piloodid, kes praegu lendavad Bombardieride- ga. Embraerid pole lennundusturul kuigi populaarsed ning Bombardieridest pole tõenäoliselt võimalik sobili- ku hinnaga lahti saada. Estonian Air aga sooviks eelistada just noori piloote, keda pole vaja hakata uue lennukitüü- biga lendamiseks lisaks välja õpetama.

Samal ajal kui piloodid peavad nii vanemusjärjestuse põhimõtet kui ka töö- ja puh- keaega puudutavaid nõudmi- si tähtsaks lennuohutuse taga- tiseks, käsitleb ettevõtte vara- semat kollektiivlepingut kui nõuet, mis annab ettevõtte personalipoliitika põhimõte- te kujundamise ja ellu viimi- se ametiühingule. ●

TALIGA JA SULE NÕUKOGUSSE

Valitsus arutab tänasel istungil eelnõu, millega nimetatakse haigekassa nõukogusse ametiühingute keskliidu juhatuse liige Harri Tali-ga ja haiglate liidu juhatuse esi-mees Urmas Sule. **Delfi**

NOORED ON TÖÖ SUHTES VALIVAD

Tööandjate keskliidu uuringust selgub, et kuigi noorte seas on tööpuudus suur, ei taheta tea-tud aladele kandideerida. „Üsna keeruline on noori näiteks kaup-lusse müüjaks meelitada. Sama-

moodi kurdavad transpordiet-tevõtted, et noored ei tule veo-autojuhiks, sest millegipärast on ettekujutus, et need tööd ei väa-ri tegemist,” kommenteeris liidu esindaja Kadri Seeder. **ERR**

VABADUSSÕJA AASTAPÄEV

Täna on Vabadussõjas võidel-nute mälestuspäev. Selle puhul mälestatakse Tallinnas võidu-samba juures Eesti vabaduse eest võidelnuid ning tähistatak-se Eesti võitu Vabadussõjas. **EPL**

Eesti Päevaleht
Täna digilehes

- Mis on NFC ehk lähiväljasi-de, mida kasutavad Tallinna uued ühistranspordikaardid?
- Apple'i poest varastati uus-aastaõli miljoni euro eest kaup.

Kapo töötajast saab kultuuri-ministeeriumi asestantsler

Riigiametnik

Kultuuriminister Rein Lang on teinud praegu kapos töötavale Marlen Piskunovile ettepa-neku tulla ministeeriumi õigu-se ja varahalduse küsimustega tegelema. Kui valitsus kiidab täna heaks kultuuriministeeriu-mi põhimääruse muutmise eel-nõu, asub Piskunov loodavale ametikohale veebruaris.

Varem siseministeeriumis töötanud kaitsepolitsei ülem-komissar Piskunov tegeleb riigisadaluse kaitse küsimuste-ga. Möödunud aastal tunnustas president Toomas Hendrik Ilves teda Kotkaristi V klassi teenetemärgiga.

„Oleme teadlikud, et selli-ne protsess käib, ja loomulikult on hea meel, kui kapo töötaja-tele häid ettepanekuid tehak-se,” kommenteeris kapo pressi-esindaja Harrys Puusepp. „Aga asjadest ei saa ette tötata, sest valitsus alles otsustab selle ame-tikoha loomist,” lisas ta.

Kultuuriministeeriumi pressiesindaja Ave Toots-Erelt Piskunovi valikut viien-da asestantsleri kohale ei kom-menteerinud, viidates, et struk-tuurimuudatus jõustub alles 1. veebruaril ja info ametiko-ha täitmise kohta tuleb lähiajal.

Suur valitsemisala

Toots-Erelt põhjendas viienda asestantsleri vajadust sellega, et kuna kultuuriministeerium on ühe suurema valitsemisala asu-tuste arvuga ministeerium, siis tuleb suurendada oma valitse-misalas oleva riigivara halda-mise võimet ja muuta minis-teeriumi koordineeritavaid õigusloomeprotsesse senisest tõhusamaks. „Seega luuak-se õiguse ja varahalduse ase-kantsleri ametikoht, kes hak-kab juhtima nii õigusvaldkon-da kui ka varahaldust,” märkis Toots-Erelt.

Uue asestantsleri leidmiseks ei kuulutatud välja avalikku konkurssi. Toots-Erelti sõnul pole selles midagi seadusvas-tast, sest avaliku teenistuse sea-dus lubab ametnikke võtta tee-nistusse nii konkursiga kui ka konkursita. Ka näiteks sisemi-nister Ken-Marti Väher kutsus möödunud aastal sihtpakkumi-se kaudu ministeeriumisse ase-kantsleriteks Hannes Kondi ja Leif Kalevi. Ministeerium põh-jendab toona, et üldine avaliku teenistuse kogemus on näida-nud avatud konkursside vähest efektiivsust.

Praegu on kultuuriministee-riumis neli asestantslerit, kants-lerina asus üleile tööle Paavo Nõgene. **● Kärt Anvelt**

MIS SAAB EDASI?

Partnerid hoiatavad streigi tagajärgede eest

„Kui streik tuleb, lõpetab Esto-nian Air tegevuse,” ütleb Tal-linna lennujaama juhatuse lii-ge Erik Sakkov. „Meil pole min-gisugust alust arvata, et teised lennufirmad hakkavad Estonian Airi pankroti korral tema liinidel lendama, mis tähendab, et möö-dunudsuvisel ligi 40 sihtkoha asemel jääb alles vaid üheksa.”

Reisifirmad tunnevad juba praegu Estonian Airi suhtes eba-kindlust, sest ühegi järgmisest nädalast hilisema lennu kohta pole täielikku kindlust. „Müüme pileteid Estonian Airi lendudele edasi kliente võimalikust strei-giõhust informeerides,” rääkis Estraveli turundusdirektor Jani-ka Rikson. „Kui streik tuleb, siis pakume lennufirmast saadava-te juhtnööride kohaselt kas raha tagasi või ümberbroneerimist,” sõnas ta ja lisas, et streigi kor-ral lubab Estravel aidata kõikidel nende käest Estonian Airi lennu-pileti ostmisel leida muu võima-lus sihtkohta jõuda.

Lennufirma kodulehelt võis eile osta pileteid ettevõtte oma lendudele kõigest kuni streigi-eelse 6. jaanuarini. Alates 7. jaanuarist kuni aasta lõpuni seisis sihtkohtade juures kiri, mis tea-tas, et lend toimub koostöös Estonian Airi partnerlennufir-madega. Ettevõttest kinnitati, et tegemist pole tulevikunäge-musega, vaid näpuveaga veebi-keskkonnas. Kuna streigihvar-dus ilmes lennupiletite müü-gil niigi madalhooajaks kuju-nenud aastavahetusel, on sel-le tegelikku mõju piletimüügi-le raske hinnata.

Erkki Raasuke: streik mõjutab ilmselt ka riigilt saadavat laenu

Intervjuu

Ann-Mari Nergi
majandusajakirjanik

Riigi laen on seotud firma rahavoogudega ja kui need streigiga muutuvad, on võimalik ka laenu-tin-gimuste muutumine.

Valitsus on lubanud anda raha-puuduses Estonian Airile kuni

8,3 miljonit eurot laenu ning teha seda osaliste ja igakuiste maksetena. Esimene osa ehk ligi 800 000 eurot laenati juba detsembri keskpaigas, järgmise laenumakse aeg pole veel täp-selt otsustatud. Ent Estonian Airi nõukogu esimees Erkki Raasuke nentis, et võimalik eelseisev lendurite streik võib muuta ka riigi laenumakseid. **●● Kas järgmine laenumak-se aeg või suurus on juba pai-ka pandud?**

Algselt on paika pandud celda-tav graafik, mis kuupäevadel ja millal peaksid need laenumak-sed toimuma, aga see on paind-lik. Kogu laenulimiit on paika pandud ja see on 8,3 miljonit eurot. Vastavalt vajadusele saab seda muuta, küll aga praeguse seisuga seda tehtud ei ole.

●● Kuidas mõjutab streik või sel-le ärajäämine laenumakseid ja nende tegemise aega?

Maksed on seotud ettevõt-te rahavoogudega. Kui streik peaks mõjutama kuidagi ette-võtte rahavoogusid, siis ta mõjutab ka seda laenu.

●● Uudised streigi kohta ju ju-ba mõjutavadki Estonian Airi käekäiku. Olete ise öelnud, et piletimüük on märgatavalt vähenenud.

Nii ta on. Aga täpsemalt ma mingeid arve ja detaile kom-menteerida ei saa. Üldsegi ei saa me iga detaili meedia kau-du diskuteerida, peame vahe-peal ka tööd tegema.

See on olnud viga, et kogu aeg on liiga palju informat-siooni ühelt või teiselt poolt välja käidud. Tegemist on siis-

ki äriühinguga, mitte ministeeriumiga. Ettevõtte peab tegele-ma oma asjadega ja rääkima siis, kui on midagi, mida öel-da. Ma arvan, et lähipäevadel või vähemalt enne reedet ei ole meil midagi uut lisada.

●● Kas olete välja arvutanud, mis võib olla streigipäeva maksumus?

Selle kohta on tehtud arvutu-sed. Streik võib käia, aga nii-kaua, kui ettevõtte opereerib, siis ei ole kulud nii suured. Aga hetkel, kui ettevõtte peaks opereerimise peatama, on lennufirmal juba väga raske sellest olukorrast tagasi tulla. Seda on ka ettevõtte juht mit-mel korral öelnud.

●● Nii et teie saate ikkagi kind-lalt väita, et Estonian Air on tei-nud omalt poolt kõik, et streiki

Illustratsioon: Ott Vallik

KUI VAJA, SIIS
VÕIB SINNA
KA „STREIK“
KIRJUTADA.

Ida-Virumaal ostavad maju ja kortereid kokku Venemaa kodanikud

Mullu sooritasid üle kolmandiku Ida-Viru maakonna kinnisvaratehinguid välismaa kodanikud.

Rikkaim kontingent huvitub Narva-Jõesuust, aga ostja leiavad ka monolinnade korterid.

Vene ostja ei tähenda põhjatut rahakotti, sageli ostavad säästukorteri ka tavalised venelased.

Dannar Leitmaa
dannar.leitmaa@epl.ee

Püssi linn kaotas viimase kümmeaastaga aastaga üle 40% elanikest, kuid sellest hoolimata ei ole sealsed kortermajad linna Enno Mägari sõnul tühjaks jäänud. Nimelt on isegi eestlase pilgu jaoks võrdlemisi vähekutsuvas Püssis odavat kinnisvara, mis äratav huvi idanaabri Venemaa kodanike seas.

Maa-ameti andmeil tegid välismaalased läinud aastal Ida-Virumaal ligi paar tuhat kinnisvaratehingut, mis moodustab kõigest tehingutest märkimisväärsed 36%. Eesti Päevalehega suhelnud kinnisvaramaaklerite sõnul on venelaste huvi laiendatav kogu Ida-Virumaale ja otsapidi ka Lääne-Virumaa idapoolsele osale, sest tühjenevad majad pakuvad huvilistele kohati kinnisvara täiesti tühi hinnaga.

Esimene rühm – investeerijad

„Seni kuni Venemaal jätkub vaba ettevõtluse ja investeerimise survestamine, jätkub ka venemaalaste poolt piirkonna otsimine, kuhu oma isiklikke investeeeringuid paigutada,” sõnab Domus Kinnisvara maakler Aivo Peterson, kellel on Ida-Virumaa kinnisvaraturul kümneaastane töökogemus. „Enamasti ostetakse sellist kinnisvara teadmises, et noh, las olla nii igaks juhuks, sest jumal teab, mis Venemaal juhtuda võib. Meil on Eestis siiski suhteline stabiilsus küll oma piirkondlike vaesustega, suhteliselt odavad teenused ja kvaliteetsed toiduained ning ka bränditooted on Venemaaga võrreldes odavad.”

Ida-Virumaa külluslik kinnisvara on hea taimelava kinnisvaraspekulatsioonideks:

näiteks saab Kohtla-Järvelt kinnisvara osta saja euroga ruutmeeter, mida Venemaa kodanik ostab külma kaalutlusega, et ega see hind nii odavaks ei jää. Ometi on selline õnneotsija Venemaalt Eesti kinnisvaraturule tulijate seas vähemuses. „Tegelikult klassikaline Venemaalt pärit spekulant nii odavaid spekulatsioonide ei tee, vaid pigem investeerivad nad ikka Ida-Viru kallimatesse kinnisvaradesse-kinnistutesse, aga ka Tallinna, sest kasvõi Narva on sageli kasvõi Peterburist tulijale hoomamatu suurus, kuna nad ei saa aru, et kas seal üldse mingit elu on,” selgitab Pindi Kinnisvara juhatuse liige Peep Sooman. „Ent kindlasti jätkub selliseid investeerijaid ka Ida-Virumaale, kus tegelikult on

Narva-Jõesuus valmib lähiajal 60 korteriga elumaja, kus on linnapea sõnul müüdud suurem osa kortereid, kuid kõigest kolm ostjat on kohalikud – kõik teised tulevad idapiiri tagant. Uus Maa kinnisvarabüroo maakleri Hannes Halliku sõnul aitab nii Narva-Jõesuu kui ka Toila vallal jõukaid venelasi meelitada mere ja piiri lähedus. Samuti mere äärde jääva Aseri valla kinnisvara seevastu on praegu sisuliselt olematu hinnaga ning seetõttu siirdub sinna endale suvituskodu otsima kasvõi Venemaa keskklasse – kunstnikud, õpetajad ja ka arstid.

Aseri vald peab vakantsetele kinnistutele omaniku leidmiseks regulaarselt oksjoneid ja vallavanem Urve Takjas tunnistab, et enamasti teeb seal parima pakkumise Venemaa päritolu ostja. „Mõned on siia tulnud ka rohkem kui ainult suveks elama ja mõned on ka jäänud siia ära tulnud – me oleme mere ääres, meil on vaikne ja roheline ning vene keelega saab hakkama,” sõnab Takjas, kuid lisab, et omavalitsuse rahakotile ega eraettevõtjatele pole venelaste huvi veel suurt kasu toonud. „Me oleme veel selle protsessi alguses ja äkki tuleb

Kinnisvara ostetakse igaks juhuks, sest jumal teab, mis Venemaal juhtuda võib.

Mere äärde jääva Aseri valla kinnisvara saab kätte peaaegu olematu hinnaga.

väga häid ja põnevaid kohti, ja kui ta ongi ostnud endale näiteks Narva-Jõesuusse ranna äärde krundi, siis saab ta kümne aasta pärast otsustada, et äkki ehitabki maja ja teeb sinna endale suvekoju või müüb omakorda edasi.”

„Turusituatsioon on selline, et piki rannikut ostavad venelased ikka väga palju kinnisvara,” tunnistab Narva-Jõesuu linnapea Andres Noormägi. „Meie eristume juba kasvõi seeläbi, et meie hinnad on teiste kohtadega võrreldes oluliselt kallimad, mis eeldab ka natuke teistsugust ostjat – rikkamat.”

„Me oleme veel selle protsessi alguses ja äkki tuleb

ka kunagi tänu neile ettevõt-
lust juurde, kuid siiani pole
nad suurt juurde andnud, kui
välja arvata see, et nad mak-
savad vähemalt kommunaal-
makseid ning see on kindlas-
ti positiivne.

Muretu pole ka Narva-Jõe-
suu pilt, sealgi võiks linnapea
arvates Venemaalt tulevad
suvitajad panna jõudsamalt
omavalitsuse eelarvet täitma.
„Ma olen üritanud poolteist
aastat vedada lobi, et riik
oleks pidanud kiirelt reagee-
rima turusituatsioonile ja üle
vaatama meie maa maksusta-
mishinna, sest praegu erineb
kehtiv maksustamishind Nar-
va-Jõesuu ja Pärnu vahel 20
korda, mis on täiesti ebanor-
maalne situatsioon,” sõnas
Noormägi. „Tegime arvu-
tused ja kui meil lubatakse
maksustamishind realsuse-
ga vastavusse viia, siis olek-
sime me veel üks omava-
litsus, mida ei pea tasan-
dusfondist aitama.”

Mere äärde suvitus-
koha hankimine on iga-
ti loogiline, kuid ome-
ti leiavad omaniku
ka tunduvalt vähem
atraktiivsed piirkon-
nad. Ka seal korteri
müüki pannud omanikud
suudavad Venemaalt ostjaid
leida. Hannes Hallik põh-
jendab seda taas tühise hin-
naga, mis laseb ka tavalistel
Vene inimestel aeg-ajalt Ees-
tis käies hotellides ööbimise
kulusid kokku hoida.

Päas Schengenisse

Samamoodi meelitab väga
madala hinnaga kinnisvara
venelasi, kellel mõlgub mõttes
Schengeni viisaruumi kinnis-
varaomanikule lubatav pika-
ma kehtivusajaga
viisa. „Nad otsivad
võimalikult odavat
kinnisvara, sest näi-
teks oli Kohtla-Järve
linnas korter, kus pol-
nud võimalik küll sees
eriti elada, aga maksis
500 eurot,” toob Peep
Sooman näite. „Natu-
ke ta leiba küll võtab kom-
munaalmaksete näol,
aga kui korter ise mitte
midagi ei maksa, siis võib
seda ju lubada.”

Maaklerid kinnitavad, et avar-
duma on hakanud ka Vene ost-
jate päritolu, sest varem eel-
kõige Leningradi oblastist või
Peterburist pärit ostjate sek-
ka on viimasel ajal ilmunud
näiteks Arhangelski või Mur-
manski oblastist pärit ostjaid.
„Soome on küll sealt lähem-
tee, aga kinnisvara on seal
mitmeid kordi kallim. Soeta-
des odava korteri Ida-Virus-
se, saab Euroopa Liidu maa-
des elamisloa ja viisaga viibida
tunduvalt kauem kui siin kin-
nisvara omamata,” lisas Han-
nes Hallik.

Lihtsalt paberil kinnisvara
soetamine kätkeb endas tõsis-
t riski nende piirkondade vii-
maste kohalike koduomanike
jaoks, sest sellistel omanikel
puudub vähimgi huvi kinnis-
vara olukorra vastu. „Kujuta-
me ette, et meil on üks trepi-
koda, kus pooled korterid
on ise seal elavatel omanikel,
aga pooled on nii-öelda dis-
tantsomanikud. Kui on vaja
katus vahetada, siis seda raha

on väga raske kokku saada,
kuna distantsilt on neid ini-
mesi juba väga keeruline kät-
te saada,” nendib Peep Soo-
man. „Kohalik inimene on
valmis tasuma parandamise
ka siis, kui see tundub korte-
rihinnaga ebaproportsionaal-
selt kallis, kuid tinglikul Ser-
geil Peterburist, kes on pabe-
rite järgi korteri omanik, aga
tuuseldab Pariisi ja Londoni
vahet, on jumala ükstapuha,
mis olukorras see korter on,
ja tema pärast võib see vabalt
ka vett täis olla.”

Aivo Petersoni sõnul on
juba juhtunud, et muu riigi
kodanike ostetud odav-
korterele tekivad pikaajali-
sed üüri- ja kommunaalvõlad
ning korteriühistute esindajad
peavad nägema põrguvaeva,
et sellest midagigi kätte saa-
da. „Kui selliseid venemaalas-
test pseudokinnisvaraomanike
tekib ühte majja liiga palju,
siis on sellesse olukorda tervi-
kuna sisse kodeeritud reaalne
pankrotioht,” ütleb ta.

Pragmaatiline ostja

Peterson peab Venemaalt pärit
kinnisvaraostjat eelkõige prag-
maatikuks, kes lähtub enne-
kõike isiklikest perekeskse-
test või ettevõtlusega seotud
huvidest. Vene riigi poliiti-
list või sotsiaalset huvi siinse
kinnisvara kaudu Eesti suve-
räänsust mõjutada ta ei usu.
„Kui seda oleks tahetud teha,
siis oleks seda ammu tehtud
ning venelaste huvi pole ka
nii massiline, mida mõni Ees-
ti poliitik hüsteeriliselt enesele
ette kujutab,” lisab ta.

Ühtlasi nimetab ta ühe olu-
lise müügiotsuste pidur-
daja, nimelt vahel ka meedias
loodud kujutluse, et Vene-
maalt pärit ostja on ääretult
rikas. „Niipea kui mainime, et
ostja on Venemaalt, siis kaob
kohalikel omanikel mõistus ja
reaalsustaju oma kinnisvara
tegeliku maksumuse suhtes,”
sõnab Peterson. „Arvatakse, et
Vene klient on nõus iga hin-
da välja käima, mida kohalik
ainult soovib – see on meie
kohalike kinnisvaraomanike
mull ja roosa udu, millest ei
taheta välja tulla, ning just see
suhtumine on kinnisvaraaren-
gute tõeliseks piduriks.”

PERIOODID

Vene huvi kolm kõrghetke

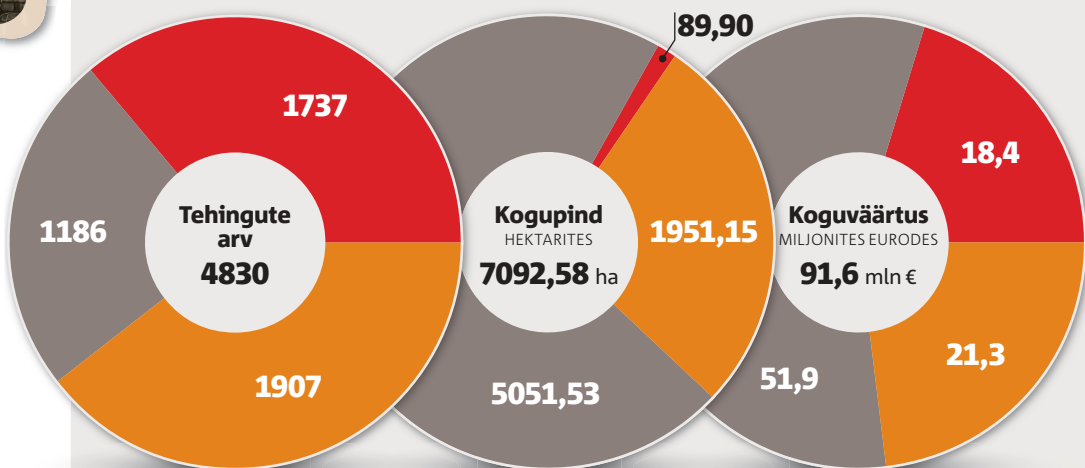
Hannes Hallik kinnisvarabü-
roost Uus Maa töö esile kolm
perioodi, kui venelaste huvi
Ida-Viru kinnisvaraturu vastu
suurenes.

1. 2004. aasta, kui Eesti lii-
tus Euroopa Liiduga.
2. 2008. aasta lõpp, 2009.
aasta algus, kui piirkon-
na kinnisvarahinnad kukkusid
tippajaga võrreldes keskmiselt
poole võrra. „Kohalike arva-
tes oli hindades veelgi õhku,
kuid venemaalaste jaoks olid
Euroopa idapoolseimate lin-
nade ja asulate korterihinnad
ikka väga madalad,” kinnitab
Hallik.
3. Alates 2011. aasta keva-
dest hakkasid Ida-Viru
kinnisvara vastu huvi tund-
ma Vene residendid kauge-
malt kui Peterburi ja Moskva
kandist.

Välismaalaste ja eestlaste tehingute hulk samas suurusjärgus

Isegi kui arvesse võtta ka firmade ja riigi tehingud, moodustab välismaalaste osa üle
kolmandiku kõikide Ida-Viru maakonna kinnisvaratehingute arvust.

■ Eraisik ■ Välismaalane ■ Muud (eraõiguslik juriidiline, mitu, munitsipaalne, riiklik)

Märkused: eraisik – Eesti Vabariigi kodanik; välismaalane – Eesti kodakondsust mitteomav era- ja juriidiline isik (sh kodakond-
susest ja Venemaa kodakondsusega alalise elamisloaga isik); mitu – mitu ostjat (näiteks eraisik ja eraõiguslik juriidiline isik koos)
Allikas: maa-amet, tehingute andmebaas, Pindi Kinnisvara, **graafika:** Maret Müür

- Toetab normaalsete, tervete juuste säilimist^{1,4}
- Toetab psühholoogilisi protsesse^{2,3}
- Aitab säilitada normaalset nägemist^{1,6}
- Aitab säilitada naha tervist^{1,6}
- Toetab kollageeni sünteesi²
- Toetab kilpnäärme normaalset funktsiooni⁴

KUIDAS TOETADA OMA KEHA

- ainult ühe tabletiga päevas

- Toetab immuunsüsteemi normaalset funktsiooni^{1,2,3,4,6}
- Toetab happe-alus tasakaalu¹
- Toetab hormonaalse aktiivsuse regulatsiooni³
- Toetab normaalset fertiilsust ja reproduktiooni¹
- Suurendab raua imendumist²
- Kaitseb rakke oksüdatiivsete kahjustuste eest^{1,2,4,5}
- Aitab vähendada väsimust^{2,3}
- Toetab küünne tervist^{1,4}

1: Tsink. / 2: C-vitamiin. / 3: B₆-vitamiin. / 4: Seleen.
/ 5: E-vitamiin. / 6: A-vitamiin.

Bio-Selenium+Zinc on Euroopas üks põhjalikumalt uuritud seleenipreparaate.
Bio-Selenium+Zinc sisaldab patenteeritud orgaanilist seleenipärmi
SelenoPrecise, millel on dokumenteeritud parim imendumine.

Taani kvaliteettoode firmalt
Pharma Nord
www.pharmanord.ee

Pakkumine kehtib hästi varustatud apteekides.

Urmas Paet: ei usu, et mu selgitused oleksid õhkkonda muutnud

Intervjuu

Lauri Tankler
reporter

Eesti Päevalehe lugejate lemmikminister Urmas Paet selgitab, kuidas prokuratuur ebavõrdse olukorra tekitas.

●●Eesti Päevalehe lugejad, kes teid parimaks ministriks hindasid, on muu hulgas rõhutanud, et te olete „ainus sümpaatne, tasakaalukas ja empaatiavõimega Reformierakonna minister“. Kui palju te selliseid tiitleid tähele panete?

Muidugi panen tähele. Kõigepealt soovin, et kõigil inimestel tuleks võimalikult hea ja tore aasta. Muidugi ma tänan neid inimesi, kes minu tegevust teie lehe kaudu on hinnanud ja andnud ka tagasisidet, nii head kui ka halba. Tagasiside on igale inimesele oma töös vajalik ja minule samamoodi. Kena on seda uue aasta esimesest lehest lugeda, aga eks tööd tuleb ju ikka teha ja elu läheb edasi.

●●Lugesin just hiljuti Siim Kallase intervjuud, kus ta millegipärast Reformierakonna uue juhi teemat puudutades teie nime ei maininud. Nimetas Jürgen Ligi ja Rein Langi. Miks teie ja meie küsitluses teise koha saanud Hanno Pevkur sellest nimekirjast välja jäite? Just teid on siin tasakaalukateks ja empaatiavõimelisteks nimetatud.

Empaatiavõimelisi ja tasakaalukaid on poliitikute seas oluliselt rohkem kui meie kaks. Aga eks ilu on ju vaataja silmades.

Ütleme, et mina täna oma pead sellega ei vaeva, kes peaks olema Reformierakonna juht

tu, et olete jäänud kõrvale teravatest diskussioonidest, mis on viimasel aastal Reformierakonna ümber käinud – rahastamisest ja muust. Teie pole pooli valinud, pole väga teravalt esinenud, pole Mihkel Raua saatesse läinud. Mida kritiseerijatele ütleteksite?

Kaks asja: esiteks, kui valitsuse liikmetele antakse hinnanguid, siis ma loodan, et vaadatakse väga tõsiselt ka valdkonda, mille eest üks või teine minister vastutab.

Ja teine pool küsimuse vastusest on see, et minu teada Eestis kui ühes maailma suurema ajakirjandusvabadusega riigis kutsuvad kõik ajakirjanikud ise endale saatekülalisi. Minu meelest ei ole Eestis nii, et keegi ütleb, et mina nüüd tulen või see teine inimene on määratud. Kui on küsitud, ma olen vastanud.

●●Ma siis küsin otse: teie nõunikuna töötab Priit Kallakas, kes oli millalgi kriminaalasjas kahtlustatav ning üks prokuratuuri lõpumääruse ja protokollide peategelasi. Ühtegi süüdistust ei esitatud ja uurimine lõpetati. Kas teie usute Kallakase versiooni nendest sündmustest?

Ma ei pea ennast pädevamaks kui vastava hariduse ja kogemusega prokuratuuritöötajaid. Nii et mul ei ole mingit alust ega põhjust arvata midagi muud. Teine, mida minu elu on õpetanud, on see, et sellistes asjades tuleks hoida inimesi oluliselt rohkem, kui seda Eestis aeg-ajalt tehakse. Mul on omal ka üks asi, mis mind painab vanast ajast, kui ma töötasin kultuuriministrina.

Ka siis algatati uurimine ja üks minu tollaseid alluvaid sai kõigepealt kahtlustuse ja siis süüdistuse: Mall Kaevats, kes oli kirjandusnõunik kultuuriministeeriumis. Tollal, võib-olla mitte nii kogenuna selles ametis, lasin tal ametist ära minna. Ja ma olen seda kogu aeg kahetse-

nud, et ma seda tegin. Ma kuidagi nagu ehmusin sellest, et üks töötaja niivõrd tõsise süüdistuse saab. See asi oli kohtus, ma olin ise ka tunnistajana seal ja asi lõppes nii, et Mall Kaevats mõisteti õigeks. Juba siis olin ma isiklikult veendunud, et ta ei ole süüdi. Aga ometi ta läks töölt ära ja ma ei teinud midagi selleks, et ta ei läheks. See häirib mind siiani.

●●Samal ajal on see kära, mis terve aasta Kristen Michali ümber käis ja mis praegu Keit Pentus-Rosimannuse isa ettevõtte Autorollo ümber käib, tekitanud muret ka erakonna reitingu pärast. Kas teil oleks ehk pi-

Urmas Paet ütleb, et ehkki tema erakond tegi kommunikatsiooni vigu, oli võitlus prokuratuuriga ebavõrdne. Foto: Priit Simson

danud olema suurem roll nende skandaalide ja teemade selgitamisel, arvestades, et teid kuulatakse ja usaldatakse?

Tagantjärele on kõiki asju võimalik väga tabavalt hinnata. Kui me räägime nendest muredest, mis siin viimasel ajal on olnud, ja võib-olla laiemalt õhustikust ühiskonnas, siis nagu teisedki on öelnud, on olnud olulisi vigu kommunikatsioon. Aga kindlasti ka muid tegureid, alates sellest, et inimeste elatustase ei ole oluliselt paranenud, ja muud negatiivset emotsionaalset tausta.

Ma ei oska öelda, kas lisarääkimised või sõnavõtted oleks kuidagi aidanud seda õhustikku muuta. Ma arvan, et see ongi olnud väga keeruline periood. Neid asju on olnud keeruline seletada ka neil, kes neist palju rohkem teavad.

See on olnud ebavõrdne situatsioon. Kui me võtame kasvõi prokuratuuri lõpeta-

mismääruse, mis ongi nii-öelda põhiline, mis eelmisel aastal seda diskussiooni kujundas – ta oli ebavõrdne nende jaoks, kes pidid sellega väitlema. Prokuratuur kogu oma autoriteediga oli avaldanud üksikuid lausekatkeid, mis hakkasid elama oma elu – seetõttu äärmajutt, mis on must valgel ühes ajalehes lahti kirjutatud intervjuus, et see täpselt nii oligi ning valet polnud.

Ühest poolt on tähtis riiklik institutsioon avaldanud lõpetamismääruse, kus on siis üksikuid anonüümseid ütlusi, millega ongi väga keeruline väidelda, sest me ei tea väga täpselt, kes neid on öelnud ja mis on laiem kontekst. Need inimesed ise ka väga rääkida ei saa, sest minu teada antakse siiaaani Eestis allkirju selle kohta, et ülekuulamistel räägitut ei tohi mujal rääkida. Nii et see on olnud väga keeruline periood. ●

Erakoolid saavad Tallinnalt miljoni

Haridus

Tallinn plaanib reservfondist erakoolidele tagantjärele eraldada ligi 1,2 miljonit eurot pearaha.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@epl.ee

Linnavalitsus otsustas eraldada Rocca al Mare koolile tegevuskulude katteks 570 674 eurot ning 19 teisele erakoolile seni esitatud arvete tasumiseks 608 786 eurot.

Rocca al Mare koolis käib 510 pealinna õpilast. Linna makstav pearaha 69 eurot kuus on mõeldud tegevuskulude katmiseks. „See on kõik kooli pidamiseks vajalik peale õpetajate palkade ja õppematerjalide. Omavalitsuse pearaha on tõesti ühelt poolt seadusjärgne, kuid ka sisuliselt õiglase – on ju kõik lapsevanemad oma tulumaksu kaudu kohaliku omavalitsuse maksumaksjad,“ selgitas AS Rocca al Mare Kooli juhataja Rein Rebane. Tema sõnul tekkis viivitusega eelarveauk. „Lihtsalt ei ole saa-

nud paar aastat pangale tagasi maksta laenu, mis on tekkinud just seeläbi, et tegevuskulud on olnud suuremad kui õppemaks,“ lisas Rebane.

21 erakooli ootas Tallinnalt tuhatkonna pealinna sissekirjutusega õpilase eest pearaha alates eelmise aasta septembrist, kui jõustus uus põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. Tallinna haridusamet tõi arvete tagantjärele tasumise põhjuseks, et erakoolide pearaha näol on tegu riigi pandud lisakohustusega, mille katmiseks pole vahendeid eraldatud.

Vahepeal jõudsid asja kohust vaidlustada nii linn kui ka Rocca al Mare kool ning MTÜ haridus- ja kultuuriselts Läte. Kui riigikohus jättis rahuldamata Tallinna kaebuse kohustada riiki maksma lisaraha, siis halduskohus toetas erakoolide õigust nõuda linnalt esitatud arvete tasumist.

Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo lubas 6. detsembril intervjuus Eesti Päevalehele, et erakoolide rahastamine võetakse tulevikus ministeeriumi vastutusele. ●

1 LAUSEGA

Uputab

Sulailmadest põhjustatud üleujutuse tõttu on eilsest liiklusele osaliselt suletud Pärnu maakonnas Kalli–Tõstamaa–Värati maantee. EPL

Bastionid

Narva muuseum tegutseb sellest aastast sihtasutusena, mille eesmärgiks on Narva ajalooliste bastionite renoveerimine ning nende eksponeerimine koos linnusega. ERR

Elektrinäidud

Elektrienergia võrguettevõtted

paluvad klientidel hiljemalt täna teatada oma elektriarvesti eelmise aasta lõpu näit, et süsteemivahetuse ajal ehk avanenud elektriturul kõik vajalikud näidud täpseks ajada. ERR

Heitlik talv

Eesti meteoroloogia- ja hüdroloogia instituudi kuuprognnoosi järgi kujuneb jaanuar tavapärasest soojemaks, kuid ilm on äärmiselt muutlik ja kuu lõpupoole võib temperatuur lühiajaliselt ka –20° lähedale langeda. EPL

Tallinna Kesklinna Valitsus

KUULUTAB

Tallinna Kesklinna vanema 31. detsembri 2012 korralduse nr 728 alusel kuulutab Tallinna Kesklinna Valitsus välja eelläbi-rääkimistega pakkumise Tallinna linnale kuuluvate rajatiste osade kaubandustegevuseks k sutsusse andmiseks jäätise müügiks (6 asukohta). Linnarajatise osa suurus: üks müügikoht 2 m² linnarajatist, alghind 38,35 eurot 1 m² eest kalendrikuus. Pakkumised esitada 19. veebruariks 2013 kella 11.00 Tallinna Kesklinna Valitsuse ettevõtluse osakonda, Nunne 18, tuba 312. Pakkumise korraldamise kohta on võimalik saada lisateavet Tallinna veebilehel www.tallinn.ee „Ametlikud teated“ ja linnarajatise üürimise tingimuste ja asendiplaanidega saab tutvuda Tallinna Kesklinna Valitsuse ettevõtluse osakonnas Nunne 18, tuba 312, tel 6457226.

Nõmme Linnaosa Valitsus

AVALIKUSTAB

Rännaku pst 59 kinnistu detailplaneeringu, millega jagatakse Rännaku pst 59 kinnistu kaheks krundiks ja määratakse ehitusõigus mõlemale krundile 2 maa-aluse ning 1 maa-aluse korrusega üksikelamu ehitamiseks, ühel krundil oleva abihoone säilitamiseks ja teisele krundile abihoone ehitamiseks. Detailplaneeringuga saab tutvuda Nõmme Linnaosa Valitsuse ruumides Vabaduse pst. 77 I korrusel ja Tallinna Linnavalitsuse I korruse infosaalis Vabaduse väljak 7 alates 18. jaanuarist kuni 1. veebruarini 2013, samuti Tallinna planeeringute registris aadressil http://tpr.tallinn.ee/tpr/

Tasuta ühistranspordi start oli pealinnas trahvivaba

Transport

Tasuta piletisüsteemi teisel katsepäeval mupo ei trahvinud, vaid õpetas ühiskaarti valideerima.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@epi.ee

Kui kõik ausalt ära rääkida, siis astusin 2. jaanuaril kell 13.44 Kaubamaja peatusest trolli peale „jānesena”. Õnneks või õnnetuseks polnud ma ainus, kes validaatori ees seekord plastkaarti ei viibutanud. Pea pooled sõitjad põrnitsesid seadet esiti kahtlustavalt või otsisid oranži võõrkeha kohalolekust välja tegemata endale istekoha.

Väike punane Škoda trollibuss oli keset tööpäeva inimesi täis. Istekohad said täidetud ja seisjaid oli vähemalt sama palju. Ühiskaardi piiksutajaid tuli peale igas peatuses, kohusetundlikkusega paistsid silma just vanemaealised daamid.

Ühiskaardi katseisikuna ulatas abikäe 22-aastane kontoritöötaja Anni. Piiksutamise tulemuseks oli see, et vilkus roheline tuli ja kiri „pilet kehtib”. Seepeale tegid paar kõrval seisjat edukalt sama käeliigutuse. Järgmiseks piiksutati kaarti läbi

rahakoti. Siis vilkus punane tuli ja kiri „leitud mitu kaarti”.

Anni läbis rohelise sõidukaardi saamiseks ridamisi müügipunkte. „Hommikul olid Marienthali Selveris kõik ühiskaardid läbi müüdud. Sõitsin 80-sendise pabertalongiga kesklinna, tahtsin kaardi osta Vabaduse väljaku R-Kioskist, aga seal ei saanud seda isikusitada. Läksin linnavalitsuse teenindussaali, ootasin järjekorras 15 minutit ja asi tehtud. Minu järel saadeti 66-aastane vana-daam postkontorisse,” kirjeldas värske ühiskaardi omanik.

200 000 ühiskaarti

Tegelikult ei kehti selle aasta algusest enam paberpiletid ja selle ainus trükitud alternatiiv on bussijuhilt ostetud pilet. Pensionäridel tasub töepoolsest minna postkontorisse, sest seal saab ühiskaardi tasuta. Tasuta sõiduks piisab eakatel ka isikut tõendavast dokumendist.

Tallinna ühissõidukite piletisüsteemi korraldava AS-i Ühendatud Piletid tegevjuhi Kristjan Konksu sõnul tegutsesidki inimesed eile väga aktiivselt: päevaga osteti 12 000 ühiskaarti ja kokku on neid müüdud üle 200 000. „Võrdluseks: kehtivad ID-piletid olid sajalt tuhandel tallinlasel,” märkis ta. ●

Sajad tuhanded tallinlased tegid eile-üleeile esimest korda tutvust validaatoriga. Foto: Ilmar Saabas

TEHNILISED PROBLEEMID

Kuidas minust sai bussijānes?

●● Tudengina kavatsesin ühiskaardi asemel kasutada ISIC-kaarti. Eile hommikul ebaõnnestusid katsed pangakaart isikustada. Sisestasin isikukoodi, nõustusin tingimustega, aga

süsteemi teatel polnud kaart aktiveeritud. SEB klienditoelt ja rikketelefonilt tuli vastus, et kaart peaks olema aktiveeritud. Kell pool viis õhtul sain sisestades, et kaart on edukalt registreeritud.

●● Eesti üliõpilaskondade liidu teatel tulenes registreerimisel ilmnenud tehniline viga kaardi kehtivusaja vahetumisest (31.12) ja peaks kõigi eelduste kohaselt olema tänaseks kõrvaldatud.

Täna öösel võib näha tähesadu – kvadrantiide

Vaatemäng

Neil, kel detsembrikuu keskkel geminiidid nägemata jäid, tasub tähesajuelamuse saamiseks uuesti vaim valmis panna täna öösel, mil selge taeva korral peaks nägema kvadrantiidide sadu. Kvadrantiidideks ristitud meteooride saju maksimumi, mil võib langeda kuni 60 meteoori tunnis, on oodata juba päeval kella poole nelja paiku, kuid tavapärast enam langevaid tähti saab ka pime-da ajal näha.

Kiirusega kuni 41 kilomeetrit sekundis atmosfääri sisenevad kvadrantiidid näivad lähtuvat Karjuse tähtkuju põhjaosast ning meie mail on nende radiant ehk koht, kus nad taevakaarel paistavad, loojumatu. Parimaks vaatlusajaks peetakse hommikupoolset ööd, sest siis on Karjuse tähtkuju kõige kõrgemal. Kuna kvadrantiidide ajal on taevaskahanev poolkuu, võivad nõrgemad meteoorid nägemata jääda.

Kvadrantiidid on augustikuiste perseiidide, novembris nähtavate leoniidide ja detsembris langevate geminiidide kõrval üks aktiivsemaid igaaastasi meteoorivoolusid. Nende aktiivsuseperiood algab 28. detsembril ja kestab kuni 7. jaanuarini. ● **Ulvar Käär**

MEIE PERE JÕULUPIDU TÄNAB!

Eile, 2. jaanuaril toimus Tallinnas, KU:L SA: L-s Heategevusühing Hea Tegupoolt korraldatud sportlik ja ebatraditsiooniline jõulupidu Eesti lasterikastele peredele, kuhu tuldi kohale kõikidest maakondadest. 5 tundi kestnud üritusel said kõik asjaosalised võistelda bowlingus, piljardis, lauajalgpallis, täpsusviskes, loogilises mõtlemises, äraarvamises... Lisaks ka joonistada, mängida enda lõbuks õhuhokit... Terve päeva oli kaetud laud söögi- ja joogipoolisega ning tänu projekti toetajatele õnnestus lisaks kingikottide komplekteerimisele ka kõikide perede transport kompenseerida. **AITÄHI!**

Heategevusühing Hea Tegu ja Eesti lasterikaste Perede Liit tänavad:

Eestil on võimalik Venemaa seto muuseum ära osta

Kultuuripärand

Kui Eesti riik soovib osta seto eramuuseumi, ei hakka Pihkva oblast sellele vastu.

Rein Sikk
rein.sikk@epL.ee

Eesti kodanik või riik võib Radaja seto eramuuseumi ära osta, kui soovib, annab Eesti Päevalehele teada Pihkva oblasti administratsioonist saabunud kiri. Teadaanne võib olla läbimurre seto museaali- de päästmises.

Eesti Päevaleht kirjutas detsembris Venemaal Radaja ehk Sigovo külas asuvast seto eramuuseumist, mille seisukord on masendav. Varade koguja, missioonitundeline Tatjana Ogarjova on mures – nagu setod isegi – muuseumi tuleviku pärast.

Paraku pole Ogarjoval raha hoidlaks kohandatud kuuri kordategemiseks. Kogu uni-kaalsus, mida on tunnistanud mitu spetsialisti, seisneb selles, et Ogarjova kollektsioon sündis setode Venemaalt lahkumi-

se ajal, eelmise sajandi üheksakümnendatel. See säilitab ter- vikuna nii Radaja kui ka paari lähikondse küla eluolu sel ajal. Praeguse olukorra teeb pikant- seks asjaolu, et kolme püsiela- nikuga Radaja külas asub tei- negi seto muuseum, mis kuu- lub Vene riigile.

Eesti Päevaleht pöördus muuseumide tulevikku puu- dutavate küsimustega Pihk- va oblasti administratsiooni poole. Kohaliku pressiteeni- tuse juhi Oksana Shirani all- kirjaga vastuskiri annab tea- da, et oblastivalitsuse kultuu-

Pihkva kirjas seisab veel, et eramuuseumi omanikul Ogar- joval on õigus müüa oma era- kollektsioon kas Eesti kodani- kule või Eesti vabariigile, kuid maatükki, millel muuseum asub, Eesti riigile või kodani- kule müüa ei saa. Välistatud pole aga selle rendile andmine.

Tähtis asupaik

Setomaa endine ülemsoots- ka, seto instituudi juht Ahto Raudoja on Radaja muuseumi teemaga hästi kursis. Just seto instituut tegi Ogarjova juures inventuuri: kogus on 195 eri- nevat tekstiili ning sada muud säilikut, näiteks jalanõusid, peakatteid, tarbe- esemeid, tööriistu.

„Kõige väärtus- likum on seto kol- lektsioon just koha pärast Radajas. See peaks Ees- tile ka riiklikult oluline olema, et nad just seal püsiksid. Huvit- av, kas Venemaal saaks eksis- teerida Eesti bilansis olev muu- seum,“ mõtiskles Raudoja. Tema arvates oleks tegemist huvitava lahendusega. Arves- tades Irboskas ehk Izborskis

Muuseumi maatükki Eestile müüa ei saa, aga selle rendi- le andmine pole võimatu.

rikomitee arvates tuleks kaks Radaja küla muuseumi ühen- dada. Samal ajal on ammu tea- da Ogarjova resolootne vastu- seis sellele plaanile. Ta põhjen- dab oma meelsust hirmuga, et kollektsioon võiks suuremas varamus lahustuda või muutu- da uurijatele kättesaamatuks.

Tatjana Ogarjova seto muuseum on eriline, sest tema kollektsioon pärineb setode Venemaalt lahkumise ajast. Foto: Rein Sikk

tehtavaid suurejoonelisi res- taureerimistöid, sisulist uues- tisündi ja sinna suunduvaid turistide horde, oleks vägagi vajalik need inimesed kokku viia seto kultuuriga, mille vara- mu asub Irboskast vaid küm- mekonna kilomeetri kaugusel.

Eesti Päevaleht palus Vene- maal asuva Eesti muuseumi mõtet kommenteerida ka Pihk- va oblasti ametiisikul. Nende vastus sellise Eesti muuseumi olemasolu ei välista. Täpsemalt lubati vastata siis, kui selgu- nud on muuseumi konkreet- ne staatus ja finantseerimi- se alused.

Setomaa programminõuko- gu esimees, kultuuriministee- riumi asekanter Anton Pärn andis teada, et kindlasti võe- takse Radaja muuseumi tule- vik koos Pihkvast saabunud vastustega arutlusele nõuko- gu esimesel koosolekul. Läh- ajal on kavas ka Radaja era- muuseumi külastus. ●

Samal teemal

„Setode plaan: ostame Vene muuseumi ära!“, 17.12
„1150-ne Irboska upub rahasse ja porisse“, 5.12
„Seto müstika: üks Venemaa küla, kaks muuseumi, kolm elanikku“, 4.12

Kuidas pääseb

Radaja/Sigovo jääb Irboskast Riia poole sõites 11 kilomeetri kau- gusele. Koidula piiripunkti on 25, Luhamaale 28 kilomeetrit.

Kaevandus trügib suur-konnakotka pesa lähedale

Ohus haruldus

Arendaja: kotkad pole ohus, sest nad ei ole aastaid kaevanduse lähedal pesitsenud.

Ulvar Käär
ulvar.kaart@epL.ee

OÜ Metsasaadused tahab hakata Viljandimaal Kõo val- las tee-ehituse tarbeks dolo- kivi kaevandama. Juba viima- sed kaks aastat keskkonnamõju hindamise (KMH) staadiu- mis püsinud plaan on põrga- nud peale kohalike kartuste ka kotkakaitsete vastuseisu- le. Nimelt jääb Arussaare kül- la plaanitavast karjäärist vähem kui poole kilomeetri kauguse- le Eestis haruldasemaid kotkaid esindavate suur-konnakotkas- te pesapaik.

Kotkaklubi ekspert Urmas Sellis märkis äsja täiendamisele läinud karjääri KMH aruande juurde tehtud eksperdihinnang- us, et suur-konnakotkad, keda pesitseb Eestis vaid kuni küm- me paari, on äärmiselt ohusta- tud liigina võetud meil rangei- ma kaitse alla ning isendite,

nende elu- ja pesitsuspaika- de kahjustamine on keelatud. „Tõenäoliselt on suurepinnali- ne lageraie juba mõjunud kah- julikult konkreetse kotkapaa- ri pesitsemisele, aga arvame, et metsa taastudes see mõju vähe- neb ja kotkad taasasustavad elupaiga,“ viitas Sellis kotka- klubi hinnangus ja lisas, et kar- jääb muudaks jäädavalt visuaal- set keskkonda, mille stabiilsus on kotkale väga oluline.

Liigi taastumise võimalus

Sellis rõhutas ühtlasi, et suur- konnakotka äärmise ohustatu- se tõttu ei ole võimalik teha mõõndusi ühegi tema elupai- ga kaitsel, mistõttu ei sobi kae- vandus kuidagi kokku suur- konnakotka naabrusega. „See, et suur-konnakotkast momen- dil Pillu looduslalal (kuulub üleeuroopalise tähtsusega Natura 2000 kaitsealade võr- gustikku – U. K.) ei pesitse, ei anna mingilgi määral põh- just leevendusteks – kui riku- me jäädavalt viimased elupai- gad või muudame neid ebaso- bivateks, siis pole ka võimalust selle liigi taastumiseks Eestis,“ märkis Sellis.

Keskkonna stabiilsus on kotkastele väga oluline.

Foto: erakogu

Arussaare dolokivikarjääri arendaja OÜ Metsasaadused juhatusel liige Janek Jefimov sõnas, et inimasustusest eral- datud kohta kavandatav kae- vandus ei saa kuidagi suur- konnakotkaid mõjutada, sest linnud pole seal kandis juba aastaid pesitsenud. „See mäda- nenud pesapuugi on võib-olla sulaga juba maha kukkunud,“ tähendas Jefimov. „Sisuliselt on see nagu olematu asja vas- tu võitlemine.“

Irmeli Karja keskkonnaame- tist lausus, et kaevandamisloa andmine sõltub KMH tulemus- test. „Praegu oleme teinud kir- ja aruande puudustest. Mõnin- gaid probleeme saab paranda- da, mõningaid põhimõttelisi vastuolusid – näiteks kotka- teema – mitte,“ tões Karja ja kinnitas, et plaanitava kaevan- duse saatust puudutavat otsust tehes võetakse kotkaklubi sei- sukohta kindlasti arvesse. ●

Eagle Visionis nüüd eriti HEAD HINNAD!

Prilliraamid -25% kuni -50%

Uduvastase kattega Tokai prilliklaasid -25%

Essilor Physio progresseeruvad prilliklaasid -25%

Päikesepriidid -50% (v.a uus kollektsioon, Oakley ja Bvlgari)

TALLINN
Pärnu mnt 10
telefon 627 0110
E-mail: parnumnt@eagle-vision.ee

Endla 12
telefon 662 1150
E-mail: endla@eagle-vision.ee

Paldiski mnt 102 (Rocca al Mare kaubanduskeskuse 1. korrusel)
telefon 665 9105
E-mail: rocca@eagle-vision.ee

TARTU
Tasku keskus, Turu 2
telefon: 733 3938
E-mail: tartu@eagle-vision.ee

Lõunakeskus, Ringtee 75
telefon: 731 5638
E-mail: lounakeskus@eagle-vision.ee

RAKVERE
Põhjakeskus, Tõrremäe
telefon 326 0500
E-mail: rakvere@eagle-vision.ee

PÄRNU
Rüütli 39
telefon 445 1900
E-mail: parnu@eagle-vision.ee

Kaubamajakas, Papiinidu 8/10
telefon 445 5979
E-mail: kaubamajakas@eagle-vision.ee

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

Telli nüüd Eesti Päevaleht!

**Võida 3 x 1000 € väärtuses
kinkekaarte Kaubamajast!**

Kõik Eesti Päevalehe Kodupaketi ja
Äripaketi praegused tellijad saavad
samuti loosimistele registreeruda.

Telli ja registreeru:
epl.ee/aripakett

Äpakett sisaldab:

- Ärileht
- Eesti Päevaleht E-R
- Uus laupäevaleht LP
- Eesti Päevaleht ja LP digilehena

Veel jõuad! Viimane loosimine on 9. jaanuaril!

Lisainfo: klienditugi@lehed.ee või 680 4444

●●● Eesti Päevaleht

ärileht

PÕHJA-KOREA PAGULASED

Põhja-Koreast naaberriiki Lõuna-Koreasse põgenenud inimeste arv vähenes mullu 2011. aastaga võrreldes ligi kaks korda. Pagulaste arv 2011. aastal oli 2706, mullu vaid 1508. **ERR**

ROOTSLASED TAHAVAD VICTORIAT TROONILE

60% rootslastel on kuningas Carl XVI Gustafist küllalt ja nad tahaksid troonil näha kroonprintsess Victoriat, selgus eile avaldatud küsitlusest. Rootsi arvamusuuringute instituudi Sifo ja ajalehe

Aftonbladet küsitlus näitas, et 70% rootslastest on monarhiaga rahul, kuid enamik vastanutest tahab siiski näha muutusi. Carl XVI Gustafil täitub tänavu 40 aastat riigi valitsejana. **Delfi**

VENEMAA SUUR MEREVÄEÕPPUS

Venemaa korraldab jaanuari lõpus Vahemerel ja Mustal merel suure mereväeõppuse, milles osalevad Põhjamere, Läänemere, Musta mere ja Vaikse ookeani laevastiku sõjalae-

vad, teatas kaitseministeerium eile. Õppuse eesmärk on parandada kontrolli ning kindlustada laevastikuteenistuste jõudude omavahelist suhtlemist kaugtel merealadel. **Delfi**

USA sild üle fiskaalkuristiku? Pigem järsaku serval peatumine

Kokkulepe

Riigi kulukärbe lükati edasi, enamiku maksud ei tõuse, võlalage tuleb õige pea kergitada.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@ep.ee

Mitme varasema otsuse tõttu pidanuks aastavahetus tooma enamikule ameeriklastele maksutõusu ja riiklike kulutuste kärpe enam kui saja miljardi dollari ulatuses ning peale selle oleks riigikassa veidi liialdalt ja lihtsustatult öeldes tühjaks saanud.

Midagi sellist ei juhtunud ja USA ei langenud nn fiskaalkuristikku, kuid aasta esimesel päeval kongressis saavutatud ja presidendi heakskiidu saanud kokkulepe ei aidanud riigil ka kuristikku ületada.

Kongress otsustas, et maksutõstmine tabab suhteliselt väikest osa jõukamaid ameeriklasi ning ülejäänutele jäävad kehtima senised maksu-määrad, mis kongressi eelarvebüroo arvestuste kohaselt suurendab eeloleva kümnen-di jooksul eelarvepuudujääki nelja triljoni dollari võrra. Kuid just juba 16 triljoni dollarini kasvanud võlakoorma vähendamise soov oli kogu debati algne põhjus, mis aasta lõpuks USA fiskaalkuristiku veerele viis.

Kui pidada maksude kerkimise küsimust lahendatuks, siis on jäänud veel kaks

probleemi: riiklike kulutuste vähendamine ja võlalagi, mil leni USA jõudis aasta viimasel päeval ja mis tähendab, et millalgi peaks valitsus osutama maksejõuetuks.

Tõepoolest, nagu rahandusminister Timothy Geithner juba eelmisel nädalal teatas, tuli selle nädala esmaspäeval kätte piir, millest rohkem ei ole valitsusel lubatud laenu võtta. Kuid rahandusministriumil on siiski veel võimalusi saada ilma 16,39 triljonile dollarile seatud piiri ületamata kokku umbes paarada miljardit dollarit, millest Geithneri arvestuste kohaselt peaks piisama paariks kuuks.

Automaatsed kärped

Siis peaks ministeerium tegema ei midagi enam kui paluma kongressilt võlalae kergitamist, mida on tegelikult aastast aastasse tehtudki. Niimoodi ongi USA riigivõlg samuti aastast aastasse vaid suurenenud.

Võlalage on järjest kergitatud ja nii on riigivõlg jõudnud 16 triljoni dollarini.

2011. aastal tegi kongress vabariiklaste serval otsuse, et võlalagi tõstetaks tollaselt 14,5 triljonilt dollarilt kõrgemale, kuid tingimusel, et riigi kulutusi pooleteise aasta pärast siiski vähendatakse. Nii

Esindajatekoja liikmed lahkuvad Kapitooriumilt haruldaselt uue aasta esimese päeva istungilt, kus nad kiitsid heaks fiskaalkuristikku vältivad seadused.

Foto: AFP/Scanpix

Jõukamate ameeriklaste maksumäär kerkib

Viimasel hetkel saavutas kongress kokkuleppe muuta president George W. Bushi aegsed ajutised maksukärped enamikule maksumaksjatele alaliseks ning pikendada president Barack Obama ajal kehtestatud toetusi ja maksusoodustusi.

39,6%-ni kerkib aastast üle 400 000 dollari teeninute mak-

sumäär, mis seni oli 35%. Sama suur tõus tabab ka peresid, kelle ühine tuludeklaratsioon näitab enam kui 450 000 dollari suurus tulu. Obama ja demokraadid soovisid kehtestada kõrgema määra enam kui 250 000 dollari teenijatele.

15%-lt 20%-ni suureneb kapitalikasvult ja dividendidelt maks-

tav maks. Enam kui viie miljoni dollari väärtusega pärandi maks kerkib praeguselt 35%-lt 40%-ni.

Aasta võrra pikendatakse töötuskindlustustõetusi, mis puudutavad umbes kaht miljonit inimest. Viie aasta võrra pikendatakse veel mitut Obama ajal kehtestatud maksusoodustust, näiteks õppemaksu maksutagastust.

seati end ise surve alla, et kui 2013. aasta alguseks ei lepita kokku pikaajalistes föderaal-kulutuste kärbetes, rakenduvad kärped automaatselt.

Alanud aastal oleks see tähendanud kulutuste 109 miljardi dollari võrra vähendamist, jagatuna enam-vähem võrdselt sõjaliste ja muude programmide vahel. Kärpekokkuleppeid ei saavutatudki, kuid ülelele lükkasid nii senat kui ka esindajatekoda probleemile lahendamisele paar kuud edasi.

Vabariiklaste surve

Niisiis läheb hiljemalt veebruaril lõpus Kapitooriumil taas kuumaks asjaajamiseks, kus vabariiklased nõuavad demokraatidelt ja president Obamalt kulutuste vähendamist, keeldudes surve avaldamiseks võlalage kergitamast, mida valitsus on sunnitud taotlema. Seejuures on vabariiklased võib-olla edasistes vaidlustes jäigemadki, sest nüüdse maksude kokkuleppega jäid nad pigem kaotajaks: oma varasematest lubadustest hoolimata hääletas suur osa vabariiklasi senatis ja märkimisväärne osa esindajatekojas maksutõstmise poolt.

Vabariiklastel ei jäänud ka eriti muud üle, kasvõi sellepärast, et suur osa ameeriklasi süüdistab niigi just neid fiskaalkuristiku tekitamises. Detsembri lõpu Reuters/Ipsosi arvamusuuring näitas, et 27% küsitletuid peab olukorra eest vastutavaks vabariiklasi, 16% Obamat ja 6% demokraate. ●

Euroala uus aasta algas üllatusega Portugalist

Eelarve

President saatis riigile võtmetähtsusega eelarve põhiseaduskohtule hinnata.

Raimo Poom
raimo.poom@ep.ee

Suure vaevaga saadi eelmise aasta lõpus paika Kreeka abiprogrammi jätkumine, aga sellejärgne euroala rahunemine ei kestnud kaua. Uus aasta algas üllatusega teisest abi saavast Lõuna-Euroopa euroalariigist Portugalist.

Nimelt allkirjastas riigi president Aníbal Cavaco Silva aasta viimasel päeval täna-

vuse eelarve, mille valitsus oli suure vaevaga kokku saanud, ja tegi seejärel uusaastakõnes üllatava avalduse, et saadab jõustunud eelarve konstitutsioonikohtusse.

President ütles oma otsuse põhjenduseks, et valitsuse eelarvekava ei kohtle riigi kodanikke võrdselt. Täpsemalt viitas ta kavandatavale tulumaksuastmete tõstmisele, mis mõjub mõningatele elanikerühmadele teistest raskemini.

Hoop valitsusele

See on paras hoop Portugali peaministrile Pedro Passos Coelho ja tema juhitavale parempoolsele valitsusele, kelle jaoks on tänavuse aasta eel-

arvel võtmetähtsuse abiprogrammi nõuete täitmiseks. Nii tulumaksu tõstmine kui ka teised väga rasked eelarvemeetmed suruti läbi selle nimel, et Portugal võiks juba 2013. aasta lõpuks hakata abiprogrammist väljuma ja ise rahvusvaheliselt turult vajaduse järgi laenu võtta. Eelarve põhiseaduskohtusse saatmine ja arutelu ettearvamatu tulemus ei suurenda kindlustunnet, et Portugal saab hakkama.

Põhiseaduskohtus mängis rolli ka eelarves ettenähtud tulumaksu tõstmise plaanierimisel: kui esialgu tahtis valitsus tõsta sotsiaalmakse, siis osutus see suurte meeleavalduste ja kohtu sekkumi-

se tõttu võimatuks. Seejärel mindigi tulude suurendamiseks tulumaksuäärade kergitamise teed.

Jätkusuutlikkuse piir

Portugali valitsuse koguvõlg suureneb ennustuste järgi sel aastal niikuinii 120%-ni SKT-st, mida näiteks IMF on Kreeka puhul pidanud jätkusuutliku riigivõla ülempiiriks. Usutakse, et alles seejärel tekib majanduskasvust leevendust, mis hakkab võlataset allapoole nihutama.

Valitsuse eelarvekava näeb raha kogumiseks peale maksutõstmise ette veel kiireid erastamistingimusi. Kokku peaks riik niimoodi teenima ligi viis miljardit eurot. Erinevalt Kree-

Portugali president Aníbal Cavaco Silva
Autor: AFP/Scanpix

kast on Portugalis erastamise mõningast edugi saavutatud, näiteks riigi lennujaamade operaatorfirma ANA eest on üks Prantsuse huviline pakkunud juba ainuüksi kolm miljardit eurot. Seevastu 1,2 miljardi eurose võlakoorimaga Portugali lennuettevõtte TAP erastamine jäi katki, kui parima pakumise tegija lubas selle eest kõigest 36 miljonit eurot.

Ainult juhul, kui planeeritud eelarvekava paika jääb, võib Portugali valitsus loota edu läbirääkimistel nn troikaga ehk Euroopa Komisjoni, Keskpanga ja IMF-i esindajatega, kellelt kavatsetakse abilaenu intresse alla kaubelda. ●

SUURRIIKIDEL TULEB KÕVASTI KUKRUT KERENDADA

7,4

miljardi dollari ehk 5,7 miljardi euro eest võlg tuleb tänavu maksta maailma suurematel riikidel, kelleks peetakse G7 riike ning Hiinat, Indiat, Venemaad ja Brasiiliat. **Delfi**

BALTIKA MÜÜK KASVAS

Baltika detsembri müügitulu ulatus 5,7 miljonini, olles mullusega võrreldes kasvanud 10%. Müügi-kasvu saavutati Lätis 18%, Eestis 17% ja Leedus 13%. Venemaal ja Ukrainas müük vähenes. **Delfi**

HIINA AUTOTOODANG ÜLETAB TÄNAVU EUROOPA OMA

Hiina autotootjad valmistavad alanud aastal esimest korda rohkem sõidukeid kui Euroopa tootjad. Financial Times kirjutab viiele prognoosile tuginedes, et Hiinas toodetakse tänavu 19,6

miljonit autot ja Euroopa ettevõtetes 18,3 miljonit autot. Seejuures arvati Euroopa alla ka Venemaa ja Türgi. Mullu toodeti Euroopas 18,9 miljonit ja Hiinas 17,8 miljonit autot. **ERR**

Pangad pole servereid Eestisse kolima asunud

Foto: Siim Lövi

Siseministeriumi asekancleri Erkki Koorti sõnul on pangaserverite Eestis hoidmine sisejulgeoleku tagamiseks hädavajalik.

Pangandus

Seni on teadmata, kui palju muudatus pankadele ja seega tarbijatele maksma läheb.

Ann-Mari Nergi
ann-mari.nergi@epl.ee

Aasta algusest jõustus hädalokorra seaduse uus redaktsioon, mille kohaselt peavad elutähtsate teenuste osutajad tagama, et teenused toimiks ka juhul, kui side välisriikidega on katkenud või väljaspool Eestit asuvad, kuid meilegi eluks vajalikke teenuseid tagavad infosüsteemid on rivist väljas. Kuna 42 elutähtsa teenuse hulka on teiste seas loetletud sularaha kättesaadavus ja kaardimaksete toimimine, peavad Eestis tegutsevad skandinaavia pangad korraldama oma infosüsteemid selliselt, et sõltuvus välisriikides asuvatest serverikeskustest või peakontoritest kaoks.

Seadus annab pankadele muudatuste tegemiseks aega kuni 2014. aasta alguseni. Selleks ajaks peab olema tagatud eespool mainitud teenuste toimimine Eestis asuvate serveritega või ette valmistatud kohalik varusüsteem, kui side välisriikidega peaks katkema. Ülemineku eelduseks on aga alles ettevalmistamisel olev Eesti Panga määrus, millega kehtestatakse maksetele ja sularaha ringlusele teenusekirjeldused ja -nõuded. Kuigi keskpang lubab määruse lõp-

likult kooskõlastada jaanuaris ja kehtivaks teha veebruaris, on Eestis toimetavad pangad äraootaval seisukohal, et mida siis täpselt nõutakse.

Danske Banki juhi Aivar Rehe sõnul sõltuvad pankade investeeringud, selleks et end seadusega kooskõlla viia, otseselt veel puuduvast Eesti Panga määrusest. „Lihtsustatult öeldes on suur vahe, kas peame näiteks sularaha kättesaadavuse taastama 15 minutiga või nelja tunniga. Mida suuremad on nõuded, seda rohkem investeeringuid on vaja teha,” ütles Rehe.

Nordea kommunikatsioonijuht Jane-Liina Liiv nentis, et alles pärast lõplike nõudmiste selgumist saab asja sisust lähemalt rääkida, sama kinnitati ka Swedbankist ja SEB Pangast.

Eesti Panga riskijuhi Aalo Kuke sõnul muudetakse lihtsalt senised soovituslikud nõuded pankadele kohustuslikuks.

Eesti unikaalne olukord

„Pangateenuste puhul tuleb silmas pidada, et välised tegurid on tihtipeale suurimaks riskikohaks ja need on tihedalt seotud näiteks elektri- ja side-teenustega. Selliste riskide kõige tõhusam meede on ühendusliinide dubleerimine ja samuti on oluline, et pankade infosüsteemid paikneksid vähemalt kahes riskide mõttes võimalikult erinevas asukohas,” tõi Kukk näiteid panku ees ootavatest kohustustest.

Siseministeriumi sisejul-

geolekupoliitika asekancleri Erkki Koorti sõnul olid seadusemuudatuse ajendiks pankade plaanid oma serverid Eestist ära viia. Kuna Eesti on unikaalne riik, mille sisuliselt oma pangandus puudub, on ka nõudmised teistest Euroopa riikidest erinevad ja mõnede karmimad. Nii peab just

Kui inimesed ei saa päevi raha kätte, ei jäta nad poekorvi niisama riulite vahele.

riik kindlustama, et inimestele oleks tagatud vajalikud teenused ja igasugu kriiside tekkimiste riskid oleks maandatud või mõõduksid need võimalikult valutult.

„Meie välisühenduste arv on piiratud ja on selge, et näi-

teks mastaapse sidekatkestuse korral ei muretse välisriigis asuv pank kõigepealt Eesti tarbijate pärast, vaid ikka selle riigi tarbijate pärast, kus asub panga peakorter,” rääkis Koort. Kriisilukordade tekkimise risk oleks väiksem ka juhul, kui ühendused lähemal maismaad pidi, sest neid saab kiiremini taastada, Eesti on aga ühendatud merekaablitega. „Me oleme harjunud lootma e-lahendustele, aga kui olukord, kus inimesed ei saa

oma raha kätte või ostude eest kaardiga maksta, kestab päevi, ei jäta inimesed oma poekorvi enam niisama riulite vahele, sest kodus pole midagi süüa,” tõi Koort näite väga lihtsasti ettekujutatavast rahutuse tekkimisest allikast. ●

SISEJULGEOLEK

Nõuded ka side- ja energiafirmadele

Siseministeriumi sisejulgeolekupoliitika asekancleri Erkki Koorti selgitusel kehtivad samasugused nõuded side- ja energiaettevõtetele. Pankade erinevus seisneb selles, et kui teller ei tea, kui palju raha on kliendil arvel, siis ta raha välja ei anna. Elektri või kommunikatsioonide eest saab maksta tagantjärele, seal üldjuhul krediiti ei küsita. Samas on jällegi mõlemat – nii

sularaha kättesaadavust kui ka maksete toimimist – vaja sellepärast, et kui töökorras oleksid ainult pangautomaadid, saavad need mingil hetkel tühjaks ja probleemide tekkimise tõenäosus suureneb.

Siseministeriumi asekancleri Erkki Koorti sõnul on pangaserverite Eestis hoidmine sisejulgeoleku tagamiseks hädavajalik.

Verevahetus

Peale Andrus Alberi on börsi juhtkonnast väidetavalt lahkumas teisi tippspetsialiste.

Riina Kallas
uudised@epl.ee

Nasdaq OMX Tallinna juhatuse esimees Andrus Alber võib Delfile teadaolevalt veebruaris oma ameti maha panna.

„Mina ei kommenteeri seda küll ühtegi pidi, ei oma tööle olekut ega töölt lahkumist,” sõnas Alber. Peale juhatuse esimehe on ettevõttest lahkumas mitu võtmeisikut. Alberi sõnul ei ole selles midagi revolutsioonilist.

„Meil on terve rida inimesi, kes on Nasdaq OMX-is, selle eelkäijas Tallinna börsis või väärtpaberikeskuses töötanud juba 10 või 15 aastat. Ühel hetkel inimesed lahkuvad ja sellest ma mingisugust dramaatilist järeldust või midagi erakorralist ei oskaks esile tuua,” ütles Alber.

Baltimaade börside liitumine on kestnud juba viimased kümme aastat ja mingit suuremat kokkuvõtet puudutavat muudatust ei ole selles Alberi sõnul tänavusel aastal ette näha. Börsijuht tõi esile, et põhjalas tegutsevad börsid juba praegu ühtse tiimina. Mida tihedamini Baltimaade börsid sisuliselt ühendatakse, seda rohkem tegeletakse orga-

Andrus Alber

nisatsioonis üksteise piiriülese asendamiseks.

„Kui me vaatame Eesti finantssektorit, siis nii nagu meie liikmed, näiteks suuremad põhjala pangad, on järjest rohkem liikunud maatriksstruktuuri peale ehk piiriülese organisatsiooni peale, on üsna loogiline, et ka meie liigume järjest enam selles suunas,” selgitas Alber. Börsi nõukogu kinnitas Alberi börsi juhatuse esimeheks 2007. aasta veebruaris.

Aastail 2000–2001 oli Alber presidendi majandusnõunik, 2001–2003 Rahvusvahelise Valuutafondi Balti- ja Põhja-maade valijaskonna tegevdirektori nõunik. Enne Tallinna börsi juhatuse esimeheks valimist töötas ta Eesti Panga presidendi nõunikuna. ●

Riina Kallas

Eesti elektriturg avaneb tegelikult alles 2014

Vabaturg

Elektribörsi Nord Pool Spot andmeil oli elekter eile Eestis piirkonna turgudest kallim, jättes alla vaid Leedule. Ülele oli elekter Eestis piirkonna kalleim.

Elektri neljapäevane börsihind tõusis elektribörsil Eesti hinnapiirkonnas 40,90 euronit megavatt-tunni kohta, Leedus oli see 45,76 eurot. Seevastu Soomes maksis elekter kõigest 35,03 eurot.

Eleringi juhatuse esimees Taavi Veskimägi selgitas rahvusringhäälingu raadiouudiste, et avatud elektriturul praegu veel sisulist konkurentsi pole ja asi peaks paranema

pärast Estlink 2 valmimist, mis juhtub alles 2014. aastal. „Kui täna väga paljud müujatest ei oma tootmist, vaid on edasimüüjad, siis meil on vaja, et lisaks Eesti Energiale ja Latvenergole tuleks ka Põhjamaadest reaalseid tootmisvõimsusi omavaid elektrimüüjaid Eesti turule,” ütles Veskimägi.

Kui vaadata, kuidas on lepinguid Eestis sõlmitud, siis suurem osa neist on Taavi Veskimäe sõnutsi hinnastatud elektribörsi hinna vastu. Teisisõnu on tegemist fikseeritud hinnaga. Seevastu kõige soodsam elektrenergia hind peaks tulema börsilt osts. ● **EPL**

MAAELU MUREDEST

Teed on viletsad, kohe arvataksegi kusagil, et maal võib elada viletsate teedega. Peame oma piima, metsavilja ja liha välja suurtele teedele vedama mööda porimülkaid. Olen igal pool seda trummi tagunud: teed korda ja mustkatte alla, siis vähenevad ka jooksvad kulud ja inimesi tuleks kindlasti maale elama juurde.

KULLAMAA VALLAVANEM JÜRI OTT (LÄÄNE ELU)

MEELEAVALDUSTE KAITSEKS

Mind rõõmustab kodanike vajadus rõhutada, et neil on poliitikas osalemise õigus sagedamini kui kord nelja aasta järel. Valitsused peavad õppima selles mõttevahetuses osalema. Valimised on valijale ja valitule leping, mitte ühekordne tehing. Valimisvõit ei anna kellegi õigust mandaadile viidates teistest tuimalt üle sõita.

TOOMAS HENDRIK ILVES (EPL)

EESTI VALITSUS ei ole enam ettevõtjasõbralik

Kabinetis sündinud maksutõusud

Harry Tuul

majandustoimetuse juhataja

Jõulurahu komme võib küll olla iganenud, kuid üldiselt peetakse selles ikkagi kinni. Isegi metsas püssid vaikivad. Aga ettevõtjaid tabas pühade ajal ootamatu pauk.

Põllumajandusministeerium esitas päev enne pühi, 21. detsembril taotluse tõsta 1. jaanuarist kümnendiku võrra veterinaararmeti järelevalvetasusid. Päev pärast pühi, 27. detsembril põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder allkirjastas otsuse. Sisult polnud muudatus küll suur, kuid puudutas ligi 10 000 ettevõtet. Tasud on alates 2011. aastast tõusnud kokku tervelt kolmandiku võrra.

Juhtum on järjekordne näide, kuidas osa poliitikuid ja ametnikke näib arvavat või uskuvat, et ettevõtja ongi kõigest maksude kogumise tööriist. Ettevõtjatele ootamatud maksu-, tasu- või aruandluskohustused ei ole enam erand, vaid on saanud reegliseks. Näiteks 2012. aasta oktoobrist päri-

neb valitsuse otsus muuta loodusvara kasutusõiguse tasu-määrasid. Kõigest mõni nädal varem oli keskkonnaministeerium kinnitanud, et tasud on kuni 2015. aastani lukus. Ettevõtjad tegid selle teadmise alusel plaane ja koostasid eelarveid.

Sama ootamatult sündis sügisel veeteetaste töstmise otsus, mis nõrritas kõiki Eesti sadamates tegutsevaid firmasid. Ja aasta varem kabinetivai-kuses sündinud ja riigieelarve menetlemisel paljastunud otsus tõsta aktsiise.

Muutused üleöö

Küsimus ei ole niivõrd maksude või tasude tõus. Asi on eelkõige selles, et neid kehtestatakse ette hoiatamata. Kriisi ületamise ajal mõistmist, kannatust, üksmeelt ja püksirihma pingutamist nõudnud valitsus on ausa mängu unustanud ning langetab otsuseid kiirustades, arutamata ja vaat et varjatult.

Aeg-ajalt kasutatakse enda vabanduseks näiteks seadusest tulenevat kohustust. Esiteks ei selgita see hilist teavitamisega. Teiseks: kui seadus on vildakas, tuleb seda muuta. Samuti tuuakse põhjenduseks euronõudeid, justkui ei oleks Eesti mitte Euroopa Liidu liikmesriik, kes võrdsena vastavate direktiivide loomises kaasa lööb, vaid liidu okupeeritud alam. Kui liita kõik muudatused aasta peale kokku, on

näha, et need summeeruvad Eesti majanduse tuumikule, väike- ja keskmistele ettevõtetele raskeks koormaks. Põhjus on lihtne. Eelarves napib raha, mida tunnistavad eravestlustes (ja eitavad avalikult) ka poliitikud. Kui selline tegevus on süsteemne, on valitsus väga kaugel ettevõtjasõbralikkusest, millega peaministripartei end aeg-ajalt ehib. Kui aga tegu on juhuslikkusega, on lugu vähemalt sama hirmutav – valitsusel puudub igasugune laiem ettevaatav pilk.

Märgid viitavad eelkõige viimati nimetule. Viimaste aastate riigieelarved on valitsus koostanud puhtmatemaatiliselt, mitte eesmärke kaaludes ja sisulistele analüüsidele toetudes, nentis riigikontrolör Mihkel Oviir mullu riigikogus esinedes. Oktoobris ühinesid kriitikaga Eesti suurettevõtjad, öeldes, et tõsist kahju on tekitatud mitte ainult ühele või teisele majandusharule, vaid kogu investeerimiskliimale, riigi rahvusvahelisele konkurentsivõimele ja ettevõtluskeskkonnale. Kannatajaks ei ole mitte niivõrd välisinvestorid, kui võrd meie oma Eesti ettevõtjad.

Kui ausate ettevõtjate makse ja tasusid tõstetakse sisuliselt üleöö, siis näiteks kütuseäri käibemaksupettuste lap-pimiseks, kus vasakule liikus kuni sadakond miljonit eurot aastas, kulus seadusandjal pea kaks aastat! Toompea, ärgake ometi! ●

KAS tänapäeva kirjandus suudab pakkuda lohutust?

Inimese koordinaadid

Kärt Hellerna

kirjanik

Oska r Lutsu „Kevade” esmailmumisest möödus hiljuti sada aastat. Ometi elavad selle raamatu tegelaskujud endiselt meie kõrval. Neist on saanud üldnimed, sümbolkujud, meie rahvuslike omaduste kandjad. Nende kaudu kõneleb üks eestlane teisega.

Ülikooli ajakirjandust õppima läinuna mäletan hästi, et esimesel kursusel suhtlesime me omavahel „Kevadest” pärit repliikidega. Osata kas või une pealt „Kevadet” tsiteerida käis ühe enesest lugupidava tudengihakatise juurde.

Miks? Sest „Kevade” tegelastes oli midagi üldkehtivat. Arno ja Teele, Toots ja Kiir, Tõnisson ja Lible, Imelik ja Lesta – kõik nad iseloomustasid natuke ka meid ennast ja olukorda, kuhu me kodust välja lennates olime sattunud. Teiseks oli lugemine au sees. Lugemine polnud ainult ajaviiteline tegevus, vaid sellel oli laiem moraalne tähendus. Lugemine aitas elu ja olemist mõtestada.

Ma ei tea, missugust slängi kasutavad tänased tudengid, kel on Facebooki kontod, tahvelarvutid ja nutitelefoni. Keda on neil tsiteerida? Võib-olla Andrus Kiviräha „Rehepappi”? Rehepapi kuulsuse kõrvale saab viimastel aastatel asetada vaid tulnuka lastekirjandusest – Lotte. Külarealism ning laste- ja lõõpkirjanduse vallas pole eesti kirjandusel midagi häbenenud. Ka „Kevade” on ju lastekirjandus, kui aus olla. Ons eestlane ehk sisimas senini suur laps?

Aga nii-öelda elitaarsema proosa tegelased? Kaheksakümnendate kirjandusest meenub Mihkel Muti Fabian, üheksakümnendatest „Piiririigi” tähelend... Uue sajandi künniselt tõuseb eredama

laiguna esile Nikolai Baturini suurromaan „Kentaur” peategelane Nikyas Bigart. Tema aga on rahvuslikku eneseteadvusse sööbimiseks liiga võõrapärane. See aga on nüüdseks minevik, sest nüüd on Eestil sootuks teine visiitkaart – Sofi Oksanen loomingu. Mu endise kolleegi tütar sai hiljuti Tallinnas tutvavaks ühe prantslastest abielupaariga, kes väisasid Eestit sõna otseses mõttes šokituristina. Nad olid tulnud siia eesmärgiga külastada „Puhastusest” tuttavaid kohti. Eesti kehas tas nende jaoks vägivalga läbi imbutatud, kohutava ajalooga paika.

Ühed teosed on oma ajas alati kõnekamad kui teised. Ja kui nüüdisajal on kõnekas eelkõige julmus ja julmusega kaasnevate omaduste palett, siis saabki ränga minevikuga Eestist välismaalaste

Suur kirjandus nõuab teadlikkust inimese koordinaatidest, universaalse märkamist.

Külarealism, laste- ja lõõpkirjanduse vallas ei pea eesti kirjandus häbenema.

jaoks „võõrkeelsete noorkirjanike teemapark, kust ammutada ängi, masendust, vaesust, oetappu, reetmist ja vägivalda,” nagu on kirjutatud Piret Tali („Kogu tõde Sofi O-st” (EPL 04.10.2010)). Oksaneneni anne sobib minevikutraumasid analüüsiva osaga nüüdiskultuurist, ja kui tulemites ongi märgata teatud lihtsustamist, pole see muud kui turureeglitele makstud hind.

Oksaneneni töötlus Eesti ajaloost on mõjukas, meeldib see meile või mitte. Peale muude valusate teemade puudutab see ka seni varjule jäänud naistevastast vägivalda. Meie kirjanduses on viimastel aastatel seda käsitletud näiteks Eeva Park ja Mari Saat, kes aga pole Oksaneniga võrreldavaid loorbereid lõiganud. Küsimus pole ande vähesu-

ses. Lihtsalt meie kirjandusel puudub jõupositsioon. Üks globaliseerumise tähendus ju ongi, et suur neelab väikese. Nii käib see majanduses ja nii käib see ka kultuuris. Sofi Oksanen on soomlane ja kuigi Soome pole maailma mas-taabis suurriik, on ta siiski Eestist palju suurem.

Kangelasest antikangelaseks

Majandusteadlasest nobelist Paul Krugman on tähendanud, et majandusteadust iseloomustab „hämmastav julmus, millega ta suhtub individidesse ja nende motiividesse”. Nüüdiskirjanduses toimuv peegeldab seda julmust väga täpselt. Ka meil on reaalset vaba, aga psüühiliselt pärsitud inimese kirjandusse tulek olnud kiire ja jõuline. Kirjanduslikest tegelastest on üleöö saanud antikangelased – grotesksed kriipsujukud või sisimas nuga ihuvad julmurid, kes turumajanduse lõa otsas hinge vaaguvad. Ühiskonna paisete avamise sildi all on nii kirjanduses kui ka kunstis täna kõik lubatud – peaasi, kui see autori „pildile” tõstab ja temast kuulsuse teeb.

Suured narratiivid on kadunud, žanrid ähmastunud, elu ja kirjandus segunenud. Nüüdisproosa kubiseb karikatuuriks pisenenud, groteski ja absur-diloori mähkunud tegelastest.

Suur kirjandus nõuab teadlikkust inimese koordinaatidest, oskust märgata universaalselt. Kindlasti ei tohiks kirjandus inimest naeruvääristada, teda rõhutult lagundada. Majanduslike lõksude haardes inimene tunneb end niigi viletsalt. Kui kirjandus ja kultuur tema kannatusi üksnes osatavad, on tema valikud teised: ühel õhtul vampiirijutud, teisel õhtul sadomasolood, kolmandal eneseabiõpikud. Lutsud ja Tammsaared, Dos-tojevskid ja Faulknerid aga rändavad antikvariaati või hoiuraamatukokku.

Killustunud inimene vajab midagi, mis teda hõlpsalt ja kiiresti tervendaks, uuesti tervikuks kokku paneks. Kas kirjandusel on veel šanssi seda teha? Kas see ongi enam eesmärk? Kui mitte, siis on kirjandus andnud loobumisevõidu. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

EUROOPA TUME TULEVIK

Kui küsida, miks olen regionaalne pessimist, vastan hari-likult: bürokraatia ja ebausk. Nende kahe tööriista abil kavatseme meie, eurooplased teha oma tuleviku nii hal- vaks kui võimalik. On täiesti võimalik, et kümne aas- ta pärast on maailm tervikuna 50 protsenti rikkam, aga eurooplased 50 protsenti vaesemad. **MATT RIDLEY** (THE TIMES)

MILLEKS EESISTUJARIIK?

Vahetuva eesistujamaa tavast on saanud vitriin, kus ennast paremini tutvustada – võimalus näida- ta hea disainiga internetisait, mis kiidavad eurori- gi voorusi või turismiattraksioone. Kuid selleks ots- tarbeks on muud võimalused, näiteks Euroopa kul- tuuripealinna süsteem. **ROMARIC GODIN** (LA TRIBUNE)

SUURTEGIJA HIINA

Hoolikalt tasub jälgida Hiina väga kiiret internetistumist. Paistab, et just seal võib peituda platvorm kodanikuühiskonna tekkeks. Täna on Hiinas juba üle 400 miljoni internetikasutaja ning sada- desse miljonitesse ulatuva suurusega keskklass, kes välismaal rin- gi rändab, oma lapsi lääne ülikoolidesse saadab ning oma huvi- de kaitseks üha aktiivsemalt sõna soovib võtta. **HANNES HANSO** (DELFI)

KUI sissetulek on ainus väärtus, millest inimesed lähtuvad, siis ei piisa väljarände peatamiseks isegi kuulumisest viie rikkama hulka

Eesti riik – kellele ja milleks?

Kaido Kama

võrokene

Kahe viimase rah- valoenduse vahel on Eesti rahvaarv vähenenud 75 597 inimese võrra ehk rohkem kui 5%. Sellest läheb enam-vähem 3/5 negatiivse loomuliku iibe arvele (sündide ja surmade suhe) ning 2/5 negatiivse rän- desaldo arvele (sisse- ja välja- rände suhe). Peale absoluut- arvude vähenemise toimub ka rahvastiku vananemine: ühelt poolt sünnib vähe lapsi ja teiselt poolt lahkuvad Ees- tist ennekõike noored, täies tööjõus ja lastesaaamise eas inimesed. Kui võrrelda kahe viimase rahvaloenduse järgset rahvastiku vanuselist jaotust, siis oleks loogiline eeldada, et praegu on Eestis 20–29-aasta- seid noori umbes sama palju, kui 2000. aastal oli 10–19-aasta- seid. Aga ei ole, on paarikümne tuhande võrra vähem.

Selles loos arutlen eelkõi- ge Eestist lahkumise üle. Iibe- probleemide kohta ainult nii- palju, et isegi kui me suudame emapalkade ja muude trikkide- ga sündimust suurendada, siis pole sellest suuremat kasu, kui Eestist lahkumine jätkub seni- se hooga. See on nagu sõelaga vee kandmine. Võib minna ise- gi kaugemale ja väita, et vane- mahüvitisid ja lastetoetused on raisatud raha, kui me hil- jem neid noori Eestis hoida ei suuda. Miks peaks Eesti mak- sumaksja kinni maksuma rikas- tele naaberriikidele odava töö- jõu tootmise?

Senises avalikus arutelus on keskendutud peamiselt kahe- le teemale. Esiteks: väljarän- ne on loomulik, kuna Eesti on vaene riik ja inimesed lähe- vad paratamatult paremat elu otsima. Kogu probleem taan- datakse keskmise sissetuleku moodupuule ja ainsat välja- rände pidurdamise vahendit nähakse Eesti elatustaseme tõusus (NB! viie rikkama riigi hulka). Teiseks: kas ja kui- võrd me peaksime lubama või soodustama suuremat sisse- rän- net, selleks et tasakaalustada

väljarännet ja leevendada töö- jõupuudust.

Keskmise sissetuleku mõõ- dupuuga on selline lugu, et kui see on ainus väärtus, mil- lest inimesed oma eluvaliku- tes lähtuvad, siis ei piisa Eesti kuulumisest viie rikkama riigi hulka. Siis peaks Eesti olema maailma kõige rikkam riik. Igal muul juhul leidub ju ikka kusa- gil maailmas paik, kus lobi on rasvasem, ning Eestist lahku- mine on seega objektiivne ja paratamatu protsess. Kipume unustama, et elame mõõtm- tult paremini kui kogu maailma rahvastiku valdav enamik, ela- me sõna otseses mõttes heaolu- ühiskonnas. Võrdleme ennast Põhjamaadega (mis ongi kogu maailma kõige kõrgema ela- tustasemega riigid) ega taha ennast võrrelda Aasia, Aafrika ja Lõuna-Ameerikaga. Ei taha ennast võrrelda isegi Venema- ga, mis on ometi siinsamas kõr- val ja käega katsuda.

Võõrtööjõu sissetoomisega on jälle selline lugu, et raske on maailmast leida näiteid, kus sellega poleks kaasnenud väga tõsisid sotsiaalseid ja kultuuri- lisi probleeme. Ettevõtjad või- vad ju rääkida, et tahavad sisse tuua kõrgelt kvalifitseeritud ja suurt lisandväärtust tootvaid tublisid inimesi. (Muuseas, mis ikkagi takistab neid sisse too- mast praeguste sisse- rändekvoo- tide raames? Kas soovijaid on tõepoolest rohkem?) Teiste ri- kide kogemus näitab paraku, et sisse tuleb ennekõike võõrasse kultuuriruumi kuuluv lumpen ja organiseeritud kuritegevus. Tegelikult on maailmas ainult üks riik, kes on suutnud töö- poolest ajusid kokku osta. See riik on USA, kelle kokkuostu- võimega ei saa me ennast kui- dagi võrrelda.

Probleem pole vaesuses

Tahan eelneva jutuga välja jõu- da sinnamaani, et probleem pole Eesti madalas elatusta- semes, vaid ühiskonna vää- rtohinnangutes kõige laiemas tähenduses. Tuletame korra- ks meelde 20 aasta tagust aega. Siis polnud omariikluse saavu- tamise eesmärgiks Eesti koht mingites rikkuse edetabelites. Siis seati aeg-ajalt isegi kahtluse alla, kas Eesti on üldse võimeli- ne ja suuteline olema N Liidu majandusest lahutatuna majan- duslikult iseseisev. Omariikluse taastamise eesmärk oli eelkõi- ge eestluse püsimiseks ja ees- ti rahva säilimiseks tingimuste loomine – Nõukogude võimu poolt suunatud venekeelsete

Kolm mõtet

Majandusliku ja mate- riaalse eneseteostamise käigus unustati elu põhiväärtused.

Kuhu on jäänud uhkus selle üle, et suutsime võõrvõimu aastate jook- sul säilitada oma keele?

Miljoni inimese tarvis lihtsalt maksukogumise aparaadi ülalpidamine ei tasu ennast ära.

inimeste sisse- ränne ja vene- tuspoliitika oli muutnud selle küsitavaks. Eesti rahva säilimi- se nimel oldi valmis püksiri- ma pingutama ja kartulikoo- ri sööma.

On loomulik, et pärast sovetiaja lõppu hakati ennast majanduslikult teostama, enne selleks lihtsalt võimalusi pol- nud. Aga loomulik pole, et majandusliku ja materiaalse eneseteostamise käigus unusta- ti elu põhiväärtused. Ehk teisi- sõnu: see, kellele ja milleks me seda riiki üldse tegime. Kui kõi- gi ühiskondlike väärtuste mõõ- dupuuk on ainult sisemajan- duse kogutoodang ja keskmine elatustase, siis ei maksa imesta- da, kui noored lähevad sinna, kus need arvud on suuremad ja uhkemad. Kui oleme noori kasvatanud põhimõtte järgi, et elu peamine eesmärk on võima- likult suur materiaalne heaolu, siis ei maksa imestada, et noo- red nüüd selle põhimõtte järgi ka elus käituvad. Ja ei maksa pärast hädaldada, et tööelist elanikkonda jääb Eestis väheks ja sellevõrra ka meie pensionid väikeseks.

Millegipärast suutsime me ikkagi nõukogudeaegsele venestussurvele sisemiselt vastu seista, kuid praegu oleme täies- ti avatud ja kaitsetud kõige laie- mas mõttes läänestumise ees. Kui veel 150 aastat tagasi naer- di kadakasakste üle ja 50 aas- tat tagasi pajuvenelaste üle, siis praegu on juba peaaegu auasi, kui vanavanemad peavad lap- selastega suhtlemiseks inglise keele ära õppima.

Oleme unustanud oma unikaalsuse. Kuhu on jäänud uhkus selle üle, et suutsime sadade ja sadade võõrvõimu aastate jooksul säilitada oma keele? Et suutsime pärast neid sadu ja sadu võõrvõimu aastaid

Foto: Andres Putting

luua oma riigi ja selle hiljem taastada. Et oleme miljonilise rahvana suutnud luua täiesti omakeelse riikluse ja ühiskon- na – asi, millest paljud maail- ma mitmekümmemiljonilised rahvad võivad ainult unistada.

Selle uhkuse tundmise asemel hävitame praegu vanaisade loo- dud eestikeelset kõrgharidust ja oleme rõõmsad, et muutu- me niimoodi „rahvusvaheli- selt konkurentsivõimeliseks”. Reklaamime oma kutsekoole

stiilis: meie kooli lõpetajatest saavad hiljem nii ja nii pal- jud väljamaale tööle. Tõsised ja lugupeetud inimesed räägi- vad täiesti tõsimeeli, et mõist- lik oleks siiski sisse tuua vene- lastest tööjõudu, sest nad on meile kultuuriliselt lähedase- mad kui neegrid või hiinlased.

Veel kord: kellele ja milleks meie vanaisad ja meie ise seda riiki ikkagi tegime? Eesti riigi olemasolu ainus õigustus ja põhjendus saab olla eesti rahva püsimine ja eestluse säilitami- ne. Mistahes muul juhul pole sel riigil mingit mõtet. Miljo- ni inimese tarvis lihtsalt mak- sukogumise ja pensionimaks- mise aparaadi ülalpidamine ei tasu ennast ära. Samuti ei tasu end ära miljoni inimese pärast omaette sõjaväe ja välisaa- t-kondade võrgu ülalpidamine. Puht majanduslike, praktiliste ja pragmaatiliste mõõdupuude järgi on see täiesti ebaefektiivne ja mõttetult kallis tegevus. ●

Ajakirjanduspreemiad

AASTA AJAKIRJANIK 2012

Eesti Ajalehtede Liit (EALL) kuulutab välja aasta ajakirjaniku konkursi. EALLi peapreemia antakse kirjutavale ajakirjanikule tema viimase aasta väljapaistva töö eest. Preemia suurus on 4500 eurot (neto), millele lisandub hinnaline meene. Nominentide esitajad on ajalehetoimetused. Iga toi- metus saab esitada mitu nominenti kas oma või mõnest teisest toimetusest. Nominente hindab žürii, kuhu kuulub 11 liiget: kuue suure üleriigilise lehe peatoimetajad, kolme maakonnalehe peatoimetajad ja kaks meediateksperi.

UURIVA AJAKIRJANDUSE AUHIND 2012

Ajendatuna soovist tõsta Eesti ajakirjanduse taset kuulutab Rootsi meediakontsern Bonnier koos ajalehega Äripäev välja uuriva ajakirjanduse auhinna konkursi. Auhinna suurus on 40 000 Rootsi krooni. Auhinna määramisel lähtub žürii eelkõige artikli mõjukusest, aga ka selle žanrilisest meisterlikkusest. Žürii koosseisu kuuluvad Äripäeva, Eesti Ekspressi, Eesti Päevalehe, Maalehe, Postimehe ja Ohtulehe peatoimetaja ning EALLi tegevdirektor.

PRESSIPREEMIA 2012

EALL kuulutab välja pressipreemia konkursi. Konkursil nimetatakse 2012. aasta trüki- ja online-ajakirjanduse parimad järg- mistes kategooriates: • uudis • arvamus või kolumn • olemuslugu või reportaaž. Igas kategoorias nimetatakse ka parim maakonnalehe kirjutis. EALL määrab žürii, mis koosneb suurte lehtede peatoimetajatest, ajakirjanikest ja meediaspetsialisti- dest. Iga võitja saab diplomi ja 640 euro (neto) suuruse preemia. Igas žanrikategoorias parimaks tunnistatud maakonnalehe kirjutise autor saab 320 eurot (neto).

NOORE AJAKIRJANIKU PREEMIA 2012

Eesmärgiga tõsta noorte ajakirjanike taset kuulutavad Tartu Ülikooli ajakirjanduse eriala 1984. aasta vilistlased välja noore ajaki- raniku preemia konkursi. Hinnatav žanr on intervjuu või reportaaž. Preemia suurus on 1000 eurot ja sellele võib kandideerida kuni 25aastane kirjutav ajakirjanik. Esitatud töid hindab ajakirjanduse eriala 1984. aasta lennu esindajatest koosnev žürii.

AASTA PRESSIFOTO 2012

Koostöös Eesti Pressifotograafide Liidu (EPFL) ja Nikoniga kuulutab EALL välja aasta pressifoto konkursi. Kategooriad: • uudisfoto • olemusfoto • spordifoto • portreefoto. Iga kategooria võidufoto autor saab diplomi ja 640 eurot (neto). Kate- gooriate võidufotodest valib žürii aasta pressifoto, mille autor pälvis lisaks 640 eurot (neto). Võistlustöid hindab viielikmeline žürii, kuhu kuuluvad EALLi ühe liikmeslehe peatoimetaja, üks-kaks EPFLi valitud välismaist pressifotograafi/fototoimetajat ja kaks-kolm EPFLi valitud Eesti ajakirjanduse ja fotograafia tiptegijat.

FOTODELE ESITATAVAD TINGIMUSED

Töö peab olema pildistatud 2012. aastal ja esitamise ajaks avaldatud (lubatud ka blogis avaldamine). Oodatud on nii must- valged kui ka värvilised fotod. Võistlustöö võib olla üksikfoto või fotoreportaaž/fotolugu. Fotoreportaaže/fotolugusid saab esitada kõigis kategooriates. Kandideerida on võimalik kõigil elukutselistel pressifotograafidel. Igas kategoorias võib osaleda piiramatu arvu töödega. Võistlustööd tuleb esitada digitaalselt aadressil <http://www.epfl.ee/>. Konkursi korraldajal on õigus kasutada esitatud fotosid pressifoto näitusel, raamatus "Eesti pressifoto" ja teavitusmaterjalides.

AJAKIRJANDUSTÖÖDE ESITAMISE TINGIMUSED

• Kandidaate saavad nimetada väljaanded, ajakirjanikud ise ja ajakirjandusega seotud institutsioonid, v.a aasta ajakirjaniku konkurs, kuhu võib kandidaate esitada vaid toimetus. • Töö peab olema publitseeritud Eestis 2012. aastal. • Igale võistlus- tööle (v.a fotod) tuleb lisada osavõtja ankeet, kus on märgitud, missuguses kategoorias kandideeritakse. • Iga kirjutis saab kandideerida ühes kategoorias, v.a aasta ajakirjaniku konkurs, millele esitatud tööd võivad kandideerida ka teistes kategoo- riates. • Igas tekstikategoorias (pressipreemia, uuriva ajakirjanduse auhind ja noore ajakirjaniku preemia) võib iga autor olla esindatud ühe töö või samateemaliste tööde seeriaga (maksimaalselt kolm lugu). • Ajaleheartikkel tuleb esitada väljalõikena või hästi loetava koopiana, kuhu on märgitud väljaanne ja ilmumise kuupäev; online-artikkel väljatrükkina.

Puudulikult vormistatud materjale ei arvestata. Fotode esitamise tähtaeg on 8. jaanuar 2013. Võistlustööd (v.a fotod) esitada 15. jaanuariks 2013 aadressil Eesti Ajalehtede Liit, ajakirjanduspreemiad 2012, Pärnu mnt 67a, Tallinn 10134

Pressi
preemia

Aasta
ajakirjandusauhind

RAHVA LEMMIKUD ON VAARIK JA TOMMINGAS

Vikerraadio saate „Teatrisel!” kuulajad valisid 2012. aasta suursõitlusele lemmiknäitlejateks Marika Vaariku (teater NO99, pildil) ja Aivar Tommingase (Vanemuine). Parimaks

lavastuseks hääletati „Maailmale nähtamatud pisarad” (Tallinna Linnateater). Kokku osales aastalõpukõitlusele 689 teatrisõpra, mida on saja inimese võrra mullusest rohkem. **EPL**

UUS KODUMAINE TELESARI

13. jaanuaril kell 20.30 esilinastub ETV-s „Hakkab jälle pihta”, mis on Andres Maimiku ja Rain Tolgi valus-naljakas telekomöödia armastavast, ent kriisis elavast abielupaarist. **EPL**

KUNST VÄGIVALLA VASTU

Täna avatakse Hop-galeriis šotlase Duncan Robertsoni näitus, kus üldiselt pronksivalu, fotograafia ja ristpiste vahel laveeriv kunstnik esitab sõjavastase seisukoha nööla ja niidiga. **EPL**

Annetajad aitavad NO99 näitlejatel kodumaalt lahkuda

Intervjuu

Kaarel Kressa
kirjandustoimetaja

Palve toetada veebruarikuist uuslavastust kogus üle 13 000 euro ja 400 toetaja, rõõmustab dramaturg Eero Epner.

● **Miks otsustas NO99 uut lavastust osalt rahastada Hooandja portaali kaudu?** Tavapäraste rahastamiskanalite piiridesse mahub hetkel ellujäämise nimel pingutamine. Kuid kui soovida teatris mitte ainult ellu jääda, vaid leida mõte ja õigustus, miks üldse elada, siis on vaja püüelda erakordse poole. Oleme sel teel vältinud turumajandusliku hinnalipikudžungli läbimist ning püüdnud mitte kau-

bastada NO99-t üheplaaniliste „sponsorsuhete” vankri ette.

Hooandja on meie jaoks ideoloogilises plaanis sümpaatne formaat: olles avalik, vabal tahtel põhinev ja paljusid kõnetav, ei hakka siin dikteerima ükski turunduslik ärihuvi. Just sel põhjusel soovisime vastutasuks mitte jagada lihtsalt hooandjatele nänni, vaid kutsuda nad ühisele peole, et tekitada kasvõi üheks õhtuks sarnaselt mõtleivate inimeste avaliku koosolemise võimalus. Kuid kõigil soovijatel on muidugi võimalik säilitada meeldiv anonüümsus.

Kogutud summast olulisemgi on meie jaoks alati olnud hooandjate arv, mis tänaseks on ületanud juba 400 piiri. Seda ikka on. Muide, Hooandja inimeste sõnul on nende saidi külastatavus tunduvalt suurenenud, nii et loodame, et meil õnnestub ehk vastuteenena ka Hooandjale hoogu anda.

● **Abipalves öeldakse, et näitlejad vajavad töökeskkonda, mis asuks mujal. See on siis reisiraha?**

Jah, see on puhtalt näitlejate mujale mineku eelarve, tegelikult küll vaid üks osa sel-

Mirtel Pohlat (pildil) ja teisi trupiliikmeid ootab välismaal range režiim ja lakooniline enesepiiramine.

Foto: teater NO99

lest. Ning igaühe puhul on tegemist summaga, mis eeldab suhteliselt ranget režiimi ja lakoonilist enesepiiramist. Peab ütlema, et meie näitlejatele ei ole see olukord just uus.

● **Kuhu nad reisivad?**

Hoiaksime täpsed sihtkohad kuni esitenduseni loori all. Paljud on otsustanud üksireisimise ootamatusriske topeldada ning valinud marsruute, mis töötavad kõike muud kui jalutuskäiku vikerkaare all. Ei ole lähtunud mugavusest, soovusest, eksootilisusest või muudest turistilikest kvaliteetidest, vaid teatud lavastuse jaoks olulistest rõhuasetustest. Näitlejad lähevad koguma materjali lavastuse jaoks: kõigil on kaasas kaamerad, millega filmitakse stseene, olukordi, meeoleu-

sid, atmosfääre, mis kõnelekid kõige kujundirikkamalt tänasest maailmast ja neist enestest. Teed nende stseenide ni on ilmselt erinevad ja ennustamatud. Vahel sünnib kujund keset loodusüksindust, vahel

Näitlejad lähevad lavastuse jaoks materjali koguma, kõigil on kaasas kaamerad.

keset suurlinna, vahel üksindust tajudes, vahel sildu luues.

● **Millest lavastus räägib? Üksindusest ja kommunikatsioonist?**

Jah, üksindusest ja suhtlusest, sest teatri suurus peitubki suhtlemises ja selle näitamises. Lisaks on küsimus: mis teemadel üldse tänane maailm suhtleb? Thomas Eliot on väit-

nud, et kaasaja häda on selles, et ei suudeta enam tunda inimest nõnda, nagu meie esised tundsid, ning on võimalik, et tunded, mis on muu hulgas ka kunsti aineks, võivad kõikjal hääbuda – mis võib-olla aitaks kaasa tolle tasalülitatud maailma saabumisele, mida mõned inimesed peavad iseendast soovitavaks. Tahame mitte ainult teada, vaid ka tunda, kas Elioti sõnad 1947. aastast on maailmas teoks saanud või mitte. Ja seda tunnet tahame me ka näidata. Muide, see on eestlaste lavastus eestlastele. Sellepärast peabki ära käima.

● **Millist osa mängivad tükis Juhan Liivi tekstid?**

Nad on seadnud paika emotsionaalse kompassi. See kompass näitab praegu suunda näitlejatele ja näitab suunda ka kogu lavastusele. ●

Enim toetust saanud projektid

- **Peeter Lauritsa fotoraamat „Sild sinna ja tagasi”** – 142 toetajat, 5691 eurot, ilmus juunis
- **Tom Valsbergi plaat ja raamat „Rännakuraamat”** – 111 toetajat, 3046 eurot, ilmus septembris
- **Marilyn Jurmani debüütplaat „Back To Saturn”** – 112 toetajat, 2577 eurot, ilmus detsembris
- **Planeedi plaat „Ajamasin”** – 133 toetajat, 2379 eurot, ilmus detsembris
- **Stuudio Nahk ortopeedilised jalatsid** – 81 toetajat, 2331 eurot, esitlus kevadel
- **Plaat „Liisi Koikson ja Vaikne Esmaspäev”** – 129 toetajat, 2303 eurot, ilmus detsembris

Eesti film rühhib juubeli-aastal Soome edu jälgedes

Filmikunst

Kodumaise filmi vaadatavus näitab kasvutrendi nii siin- kui ka sealpool Soome lahte.

Andres Laasik
andres.laasik@epl.ee

Saja-aastaseks saanud Eesti film kinnistas möödunud aastal ennast ühiskonnas suure vaatatajate hulga. Selle poolest ühineti Soome filmi trendiga: põhjanaabritel oli kodumaiste filmide vaatamise rekordaasta.

Täpset arvu, mis näitaks kodumaiste filmide kinos

vaatamist, praegu veel teada ei ole, kuid selge on, et suurusjärgu poolest on vaatatajaid olnud umbes paarsada tuhat, mis on väga hea tulemus. 18. detsembri seisuga oli Eesti filmi vaatamiseks kinopileti ostnud 191 253 inimest ja kogu aasta statistiline näitaja peaks olema suurem, sest aasta viimaste päevade kinokavades oli veel mitu Eesti filmi.

Soome filmifond on oma arvud kokku löönud ja saanud rekordilised tulemused. Kodumaise filmi vaatatajaid oli seal 2012. aastal 2,4 miljonit: piltlikult käis möödunud

aastal iga teine soomlane korra kinos Soome filmi vaatamas. Sinnamaani on eestlastel veel kasvuruumi, sest meie statistika järgi võib öelda, et kodumaist filmi käis korra aastas vaatamas iga kuues eestlane. Kuigi tulemused on laias laastus erinevad, paistab suundumus olevat sarnane.

Kriitikat ei kuulata

Viimati saadi Soomes seniseid saavutusi purustav tulemus 2010. aastal, kui kodumaist filmi vaatas 2,1 miljonit soomlast. Tänavuste heade näitajate taga on ka suurem esilinastuste arv, kinolinala jõudis 26

Eesti-Soome ühistööna valminud „Puhastus” oli mullu Soomes vaadatavuselt kolmas film.

Foto: Solarfilms

uut mängu- ja kümme dokumentaalfilmi.

2012. aasta menukaim Soome film on koguperelugu „Risto Rappääjä ja viileä Venla”, mis kogus 310 000 vaatajat. Mika Kaurismäki meilgi hiljuti jooksnud film „Tee põhja” Vesa-Matti Loiriga sai üle

260 000 vaataja. Kolmandale kohale tuli Soome-Eesti koostöö „Puhastus”, Sofi Oksane ni suurromaan ekranisering, ligi 210 000 kinokülastajaga. Muide, „Puhastus” ei saa sugugi pidada läbikukkunuks ka Eesti kinodes, kus soomlase Antti J. Jokineni lavastust

oli 18. detsembri seisuga näinud 18 137 vaatajat. Kui Eestis ilmunud „Puhastuse” kriitika on olnud krõbedavõitu, siis meie oludes arvestatav publikutulemus lubab oletada, et meedia arvamus ei mängi kinomineku otsuse puhul otsustavat rolli.

Eesti filmide esikolmiku peaksid moodustama „Seenelkäik”, „Eestlanna Pariisis” ja „Vasaku jala reede”. 18. detsembri seisuga küündis „Seenelkäigu” vaatatajate arv juba üle 70 000, millele võib oodata lisa, sest filmi näidati kinodes veel jõulude ajalgi.

Möödunud aasta tulemus Eestis paraku rekordiline pole, vaid jääb alla 2007. aastale, kui Eesti filmi käidi vaatamas 232 528 korral. Siis tõmbasid eestlasi kinodesse „Jan Uuspõld läheb Tartusse”, „Georg”, „Sügisball” ja „Klass”. ●

GERT KAMS OTSIB VÄLISKLUBI

Seitse aastat FC Flora särki kandnud 27-aastane Gert Kams loodab üleeile alanud ülemineku-perioodi vältel leida endale klubi piiri tagant. „Praegu treenin Floraga, aga ma ei ole veel Flo-

raga lepingut teinud. Inimesed töötavad selle nimel, et mind sinna (välismaale – toim) aidata,” sõnas Kams. „Ma arvan, et käes on viimane vanus ja aeg, et minna.” **ERR**

ESIREKET KAOTAS

Maailma tennise esinumber Novak Djokovic alustas aastat üllatuskaotusega, jäädes Hopman Cupi veerandfinaalis Perthis alla 52. kohal asuval Bernard Tomicile 4 : 6, 4 : 6. **Delfi**

PAHAPILL SAI KOLMANDA KOHA

Tallinnas Lasnamäe kergejõustikuhallis peetud Teivashüppe GP Tallinna etapi võitis lätlane Mareks Arens 5.10-ga. Veiko Kriisk oli 5.00-ga teine ja mitmevõistleja Mikk Pahapill 4.95-ga

kolmas. Andres Raja ületas 4.75. Hans-Cristian Hausenberg püstitas 4.26-ga Eesti B-klassi tipptulemuse. 16-aastane Reena Koll ületas täpselt neli meetrit. **Delfi**

Vassiljev võiduväravast: see oli viimane võimalus

Jalgpall

Ilusaima koondisevärava eest sai Hõbepalli Konstantin Vassiljev – juba kolmandat korda.

Aet Süvari
aet@epl.ee

Kostja Vassiljevi võimas karistuslööök 25 meetrilt Poola väravasse 15. augusti õhtul A. Le Coq Arenal vallandas võimsad emotsioonid juba hetk pärast lööki. „Maailmaklass, see on maailmaklassi karistuslööök!” hõiskasid ETV telekommentaaritorid telepublikule, rahvas staadionil möirgas ja lõi rõõmutant-su – oli see ju tõepoolest eriline värav, 0 : 0 patiseisus kulgenud mängus tõi otsustav tabamus eestlastele võidu sõna otseses mõttes mängu lõpusekunditel.

Nüüd on kindel, et see värav ka aastate pärast unustusehõlma ei vaju, vaid läheb kindlalt jalgpalliajalukku kirja. Eile anti Konstantin Vassiljeville tolle tabamuse eest Hõbepalli auhind, mis läheb traditsiooniliselt aasta parima koondisesärgis löödud värava lööjale.

„Mõte oli teha nagu vaja,” meenutab värske võitja augustikuist löögimomenti, kui tiksus juba teine üleajaminut ja eestlased olid saanud karistuslöögi õiguse. „Teadsin, et teist võimalust selles mängus ei tule. Keskendumine, valmisolek ja kõik muu olid mul loogile minnes sada protsenti. Võib öelda, et see oli ideaalne karistuslööök.”

Pall lendaski Vassiljevi jalast otse üle poolakate inimüüri. Väravavaht Wojciech Szczesny sai küll selle lennule näpud vahele, kuid löök oli nii tugev, et pall lendas kenasti lati alla ristnurka. Hiljem nentis poolakate väravavaht, et Vassiljevi sääraestest löökidest lendab väravasse üheksa palli kümnest.

-1-, -2-, -3- Nii sündis viimaste sekundite iluvärav. -4- Selline on selle eest võidetud autasu, Hõbepall.

Fotod: Tanel Meos

„Noo, las ta arvab nii,” muheles Vassiljev. „Kui järgmine kord nendega mängime, lähen jälle lööma.”

Ennustus tabas

Vassiljeville pakkusid 2012. aastal löödud väravatest enim konkurentsi Jarmo Ahjupera tabamus Araabia Ühendemiraatide väravavõrku ning Vladimir Voskoboinikovi Balti turniiril löödud värav leedulastele. „Muidugi ootas, et võidaksin,” rääkis Vassiljev, kellele seekordne autasu on juba kolmas karjääri jooksul

võidetud Hõbepall, „kuid kui täna (eile – A.S.) kõiki neid väravaid uuesti vaatasin, tekkis tunne, et on ikka päris tihe võistlus esikoha peale. Koondise doktor Gunnar Männik ütles aga juba pärast mängu, et see saab Hõbepalli.”

Vassiljev ise pidas üheks soosikuks Andres Operi täpset tabamust Andorra võrku, mis 2012. aastal jäi ka ainukeks väravaks, mille sinisärgid suutsid valikmängus vastastele lüüa. Operi tabamus jäi lõpuks neljandale kohale.

Kas seekordne trofee on eri-

HÕBEPALL

Kolm kolmekordselt vägevat

●● Hõbepalli annab välja Eesti jalgpalliajakirjanike klubi, kuhu praeguse seisuga kuulub 15 ajakirjanikku.

●● Hõbepalli antakse välja aastast 1995, seega anti seda tänavu üle 18. korda.

Kolmekordsed laureaadid on kolm:

●● **Martin Reim** (1995, 1997, 1999)

●● **Indrek Zelinski** (2000, 2003, 2007)

●● **Konstantin Vassiljev** (2009, 2011, 2012).

●● Kaks korda on autasu endale saanud Andres Oper (2001, 2005), korra on sellega koju läinud Argo Arbeiter (1996), Sergei Terehhov (1998), Teet Allas (2002), Kristen Viikmäe (2004), Tarmo Neemelo (2006), Vjatšeslav Zahovaiko (2008) ja Tarmo Kink (2010).

●● Tänavu kandideeris Hõbepallile 10 koondiseväravat, mis olid löödud kaheksas kohtumises.

●● Hõbepalli auhinna valmistas klaasikunstnik Eeva Käsper.

lisem kui kaks eelmist, 2009. aastal ja möödunud aastal võidetud autasud? „Ikka on erinev,” arvas Vassiljev. „Esimene kord sain Armeeniale löödud värava eest – see oli koondisele raske aasta, valik oli väiksem. See oli vist rohkem nagu avasiks mulle antud. Möödunud-aastane Põhja-Iirimaale löödud värav oli jälle väga tähtis ja ilus tabamus. Seekordne on jälle selle poolest eriline, et kuna ma sel aastal väga palju väravaid ei löönud, siis on just hea, et üks neist oli selline, nagu ta oli.” ●

Suusatuuri pikima etapi märksõna on koostöö

Suusatamine

Täna sel Tour de Ski pikal vabatehnikadistantsil noolib oma võimalust Aleksander Legkov.

Pärt Talimaa

part.talimaa@epl.ee

„Kõik räägivad Petterist [Northugi] ja Dariost [Cologna], aga Aleksander Legkov oli eelmisel aastal lõputõusul neist mõlemast märgatavalt kiirem,” nentis Cologna treener Fredrik Aukland Norra meediale antud usutluses. Kuigi enne täna 35 kilomeetri pikkust viitstardist vabatehnikat etappi hoiab Legkov üldarvestuses viiendat kohta, on 28-sekundiline kaotus kõõmes võrreldes sellega, et möödunud aastal edestas ta mõlemat suurt rivaali lõputõusul minutiga.

Seega on nii Cologna kui ka Northugi eesmärgiks Legkov võimalikult kaugel hoida. Küll ei pruugi aga tempokruvimise nii innukalt suhtuda praegune üldliider ja kõva taktik Maksim Völegžanin. „Väljakutse on selles, kas suudame koos-

Petter Northug Foto: AFP/Scanpix

kilomeetri pikkuse sõidu eel kodumaa meediale.

Oma rolli mängib seegi, et vabatehnik pole pooltari tugevaim külg. „Klassikas olen väga hea, vabatehnikas lihtsalt hea. Õnneks on ees veel kaks klassikasõitu, nii et olen üsna rahulik, kuid pean töötama edu suurendamise nimel,” lisas Kowalczyk. Poolatar kardab nimelt Johaugi võimsust pühapäevasel ränkaskel lõputõusul ning tema sõnul vajab ta viimase etapi eel vähemalt minutit edu. ●

Kowalczyk tundub väramatult neljanda järjestikuse tuurivõidu poole liikuvat.

tööd teha. Huvitav on seegi, et Völegžanin mõtleb Vene suusatajatest arvatavasti enim [laupäevasele] ühisstardile ja tahab praegusel etapil võimalikult palju energiat säästa,” analüüsis Northug. Juhul kui läheb aga suuremaks energiasäästmiseks, võivad tippmängu tagasi tulla Marcus Hellner ja Lukáš Bauer, kes praegu on liidrist veidi enam kui poolteist minutit taga.

Maagiline minut

Naiste seas seis põnevusest nii ei särise ja Justyna Kowalczyk tundub vääramatult neljanda järjestikuse tuurivõidu poole liikuvat. Siiski pole poolatar hoolimata 50-sekundilisest edust Therese Johaugi ees oma üldvõidus veel kindel. „Praegune etapp on väga rattasõidu meele – liider on üksi ees ja kari ajab teda taga. Eelmistel etappidel raske tööga saavutatud edu on kerge kaotada ja minu arvates on ees ootav etapp tuuri kõige olulisem,” rääkis Kowalczyk tänase 15

ÜLDJÄRJESTUS

MEHED

1. Maksim Völegžanin (VENE-MAA) 50.27,3, **2.** Dario Cologna (ŠVEITS) + 2,1, **3.** Petter Northug (NORRA) + 9,0, **4.** Alex Harvey (KANADA) + 27,2, **5.** Aleksander Legkov (VENE-MAA) + 28,0, **6.** Ilja Tšernoussov (VENE-MAA) + 52,4, ..., **24.** Aivar Rehemaa + 2.33,5, **64.** Algo Kärp + 4.39,7, **68.** Karel Tammjärv + 5.16,1.

NAISED

1. Justyna Kowalczyk (POOLA) 35.08,0, **2.** Therese Johaug (NORRA) + 50,3, **3.** Kristin Størmer Steira (NORRA) + 1.00,9, **4.** Denise Herrmann (SAKSAMAA) + 1.05,3, **5.** Kikkan Randall (USA) + 1.18,1, **6.** Anne Kyllönen (SOOME) + 1.29,1, ..., **40.** Tatjana Mannima + 4.28,7

Sel nädalavahetusel tuleb Tehvandi rajale pauku tegema ka norralane Alexander Os.
Foto: AFP/Scanpix

Ei midagi uut: vihm tekitab suurvõistluse eel taas korraldajatele tööd juurde

Laskesuusatamine. Nädalavahetusel peetakse Otepääl laskesuusatamise IBU-karika-sarja etapp, kus on kohal mõned endised tippnimed ning kogu Eesti paremik.

Kristi Kirsberg
kristi.kirsberg@epl.ee

Kui tavaliselt on murdmaasuusatajad need, kes aasta alguses ilmaprognoose jälgivad, siis armulisem ei ole ilmataat ka laskesuusatajate vastu. Laupäeval ja pühapäeval peetava IBU karikavõistluse eel peavad korraldajad kõik jõud appi võtma, et vihmale ja tuulele vastu astuda ning Tehvandi staadion ideaalsesse korda viia. Kuna tegemist on talve ainsa suure rahvusvahelise üritusega, uurisime, mida laskesuusatajad meile pakuvad.

Mis võistlusega üldse tegu on?

● IBU Cup on maailma karikasarja järel tugevuselt teine laskesuusatamise võistlus. Kuni hooajani 2007/2008 kandis sari Euroopa karika nime. Sel hooajal peetakse seitse etappi, neist kolm, Rootsi, Norra ja Itaalia osavõistlus, on peetud. Pärast Otepääd on etapid Tšehhis, Itaalias ja Slovakkias.

Kui suur on võistluse eelarve?

● Võistluse eelarve on 200 000 eurot. „Sellele lisandub mittehahaline eelarve ehk siis kõik tooted ja teenused, mille lõp-

liku hinna ja summa arvutame kokku pärast võistluse lõppu,” sõnas korralduskomitee juht Aivar Nigol.

Kes on nimekamad osalejad?

● Kokku võistleb nädalavahetusel Otepääl 130 meest ja 115 naist 33 riigist. Neist, kes on tuntud ka tippvõistlustest, teevad kaasa näiteks venelased Ivan Tšerežov ja Timofei Lapšin, norralased Alexander Os ja Lars Helge Birkeland ning austerlane Tobias Eberhard. Alexander Os on võitnud 2009. aasta MM-il pronksi ning jõudnud nii ükski kui ka meeskondlikult MK-etapil pjedestaalile. Tšerežov oli kolm hooaega tagasi MK-sarja kokkuvõttes maailma kolmas laskesuusataja, 2010. aasta Vancouveri mängudel võitis ta võistkondliku pronksi. IBU Cup sarja juhivad praegu Eberhard ja naistest venelanna Anastassia Zagoruiko, kahekordne juunioride MM-i hõbemedalist. Eesti koondistlastest teevad kaasa Peeter Kirss, Roland Lessing, Danil Steptsenko, Indrek Tobreluts ja Jan Treier ning Meril Beilmann, Ulla-Maarit Helinurm, Kadri Lehtla, Marju Meema, Johanna Talihärm ja Kristel Viigipuu.

Kuidas kulgevad ettevalmistustööd?

● Viimaste päevade vihm on kurja teinud ning palju tööd tuleb üle teha. „Sula ja vihmaga on maapind seitsekaheksa sentimeetrit allapoole vajunud. Suusarajal pole iseenesest häda midagi, kuid staadion vajub ja peame tegema lisatöid, et lasketiir oleks samuti võimalikult heas korras,” rääkis Eesti laskesuusaföderatsiooni peasekretär Kristjan Oja. Lähipäevad ei too korraldajate tööd ka lihtsamaks muuta: ilmaprognoos lubab nii lund kui ka vihma, temperatuur jääb nulli ja paari miinuskraadi vahele. „Kuna enamik delegatsioone saabub alles täna (eile – toim), ei oska veel öelda, kuidas kogu logistika tööle saab, kuid kanadalased on trennis käinud ja nemad on seni kõigega rahule jäänud,” sõnas Oja.

Mida pakutakse pealtvaatajale ja mis hinna eest?

● Pealtvaatajatele on võistlus tasuta. Erilisi lisäüritusi peale spordi jälgimise ei plaanita. „Eks publik ikka laieneid teeb ja tibatantsu tantsib, kuid minu teada mingeid

pidusid ei korraldata,” lausub võistluse avalike suhete juht Oliver Jakobson.

Korraldajad ootavad Otepäälle tuhandet inimest. „Palju sõltub ka sellest, mis ilm on. Kui vihma sajab, on pealtvaatajal ebamugav ja pigem jäetakse tulemata,” arvas Nigol, uskudes siiski ilmateadet,

Eesmärk on näidata head korraldust, et Eestile usaldaks maailma karikaetapp.

VÕISTLUS

IBU Cupi ajakava

LAUPÄEV, 5. JAANUAR

10.15 individuaalvõistlus, naised 15 km

13.30 individuaalvõistlus, mehed 20 km

PÜHAPÄEV, 6. JAANUAR

Kell 10.15 sprint, naised

Kell 13.30 sprint, mehed

● Lille- ja auhinnatseremoonia on pärast võistlust laskesuusatamise staadionil.

● Varem on Eesti laskesuusaföderatsioon korraldanud 2007 suvebiatloni MM-i, 2008 IBU suvised karikaetapid ja 2010 U-26 EM-i.

mis lubab õnneks nädalavahetuseks mõnusat talveilma. Kes kohale ei lähe, saab vaadata võistluste pooletunnist kokkuvõtet mõlemal päeval ETV 2-s.

Mis on IBU Cupi korraldamise laiem eesmärk?

● Laiem eesmärk on näidata head korraldustööd, et Eestile usaldataks tulevikus maailmakarikaetapp. Selleks taotleb Tehvandi keskus korraldajana A-litsentsi, mille nimel on tehtud investeeringuid.

„Tiirus on elektrooniline süsteem, näiteks näeb selles võistlusel IBU koduleheküljel sedagi, kuidas keegi laseb,” selgitas Nigol. Seega on käsitsi märklehtede vinastamise aeg Otepääl ümber saanud. Veel on parandatud muid tehnilisi nüansse.

A-litsentsi saamise teine oluline aspekt on just võistluste üldine korraldamine: et oleks vabatahtlikke ja alaga seotud eestvedajaid. „Samuti on väga tähtis, et sel aastal on Eestis kümme uut rahvusvahelise kategooria (IR) kohtunikku. Püüame teha nii, et suure võistluse iga valdkonna vastutaja oleks IR-taseme kohtunik,” sõnas Nigol, kes on samuti vastava kategooria omandanud. ●

Elmo Nüganen koolitab mitmevõistlejaid

Seminar

Jaauari viimasel nädalavahetusel korraldab Eesti kergejõustikuliit kolmandat korda Tallinnas mitmevõistluse konverentsi, mis seekord kannab pealkirja „Sportliku pikaeesluse saladus on...”. Esinejate valik on taas kirju ja rahvusvaheline. Näiteks esineb Läti endine tippõtkkesprinter, tõkkejooksja Stanislav Olijarski ema ja treener Ludmila Olijare, kes räägib naiste pikaajalise sportlaskarjääri plussidest ja miinustest ning sellestki, kuidas lapsevanema ja treenerina viia oma järeltulija maailma tippu. Aleksander Tammert kõneleb oma viiest olümpiast ja nendelt õpitut. Esimese päeva lõpetab ehk kõige ootamatum esineja, Linnateatri peanäitejuht Elmo Nüganen (pildil), kes teeb ettekande „Näitekunsti õppeklassist spordiareenile kasulikkude”. Teisel päeval annab Olijare ja Tammeri kõrval praktilise treeningu lätlane Bronislavs Konstantinovičs, kes on sportvõimleja ja Riia sportvõimlemise kooli direktor. ● EPL

TENNIS

4

suurt tiitlit ehk kogu *jackpot*-i soovib algaval aastal võita tennismaailma endine esireket Serena Williams. Viimati sai selle vägitükiga hakkama Steffi Graf 1988. aastal. Williams on küll võitnud neli järjekordist suure slämmi turniiri aastatel 2002–2003, kuid mitte kunagi ühe kalendriaasta jooksul.

„Arvan, et kes iganes Australian Openi võidab, läheb ülejäänud aastale vastu sama plaaniga,” ütles Williams Brisbane'is reporteritele. „Ma ei usu, et Viktoria Azarenka, Maria Šarapova või mõnel teisel seda mõtet peas pole,” lisas ta. Šarapova usub, et Williamsi jutul võib toetera sees olla. „Ta on võitnud viimased kaks turniiri. Kõik on võimalik, kuid raske,” sõnas venelanna.

MS12

SEADUSEL ON PIIRID
TEMAL MITTE.

TOM CRUISE ON
JACK REACHER

Saal 111:40(v.a.T) 22:05(v.a.L,T)

Saal 814:50 17:45 20:40

A.Le Coq Sviit21:30(v.a.R)

UUSAASTAKOMMÖDIA JÕULUPÜHKEKUTID

LÄKSIME TEGUDELE. JÕUDSIME PEOLE.

Saal 214:45(v.a.T) 19:55(v.a.P) 22:15 (P - 20:35)

Saal 716:50(v.a.T,N) 21:55

TEEKOND, MIS MUUDAB SU ELU

OSCARI VÕITJAST LAVASTAJA ANG LEE LUSTY'NI

PII ELU 3D

Saal 211:50(v.a.T) 17:05(v.a.P)

Saal 319:35(L, P,T,N)

Saal 521:10

A.Le Coq Sviit14:20(L-P,T)

ESMAKORDSELT
EESTI KEELES JA 3D-EKRAANIDEL!

KALAPOEG NEMO 3D

Saal 5 3D eesti keeles! 11:30(v.a.T)

Saal 5 3D vene k. 16:20(v.a.T,N)

Saal 5 2D eesti keeles! 18:45

Saal 5 2D vene keeles! 13:55

Saal 7 3D eesti keeles! 14:25

Saal 7 2D vene keeles! 12:00(v.a.T)

HÜLJATUD EELLINASTUSED! MS12

Saal 118:10(L,T)

Saal 217:15(ainult P)

KÄÄBIK MS6

Saal 114:35 18:30(v.a.L,T)

HFR 3D21:30(L,T)

Saal 10 2D14:00 17:30 21:05

A.Le Coq Sviit 3D18:00(v.a.R)

VIISI LEGENDI PERE

Saal 3 2D vene keeles! 13:00

Saal 3 3D eesti keeles! 15:15(v.a.T)

Saal 3 2D eesti keeles! 19:15(R,E,K)

NIKO JA LENDAVAD PÕHJAPÕDRAD PERE

Saal 3 3D eesti keeles! 11:20(v.a.T)

Saal 3 3D vene keeles! 17:35

Saal 4 eesti keeles! 13:35 17:00

Saal 4 vene k. 11:55(v.a.T) 15:20

ÕNNETERAAPIA K12

Saal 322:20(R,E,K- 21:25)

DEEMONID Saal 4 21:15(v.a.N) K14

JOOMAHULLU PÄVARAAMAT K14

Saal 4 **EELLINASTUS!** 21:15(ainult N)

ARGO Saal 418:40 K12

LUMEKUNINGANNA EELLINASTUS! PERE

Saal 5 3D vene keeles! 16:20(T,N)

Saal 7 3D eesti keeles! 16:50(T,N)

SUHETE MÄNGUVÄLJAK MS12

Saal 617:10

ILMVOIMATU MS12

Saal 612:10(v.a.T) 21:50(v.a.N) 19:10

Saal 7

ABIELU KAHEKS PÄEVAKS MS12

Saal 614:55 19:30

HIRMU LAHT EELLINASTUS! K14

Saal 621:50(ainult N)

VIDEVIKU SAAGA: KOIDUKUMA OSA II MS12

Saal 612:20(v.a.T)

INGLITE OSA MS12

Saal 914:40 19:50

007 SKYFALL MS12

Saal 911:45(v.a.T) 16:55

LINDPRIID Saal 922:10 K14

360 Saal 1011:35(v.a.T) MS12

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€. R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

EUROPA CINEMAS

MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väärikad kinohommikud

360

Filmile eelneb vene-keelne sissejuhatus

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

Niko 3D/2D

ja lendavad põhjapõdrad

Dubleeritud eesti keeles

RU 11:30 - EST 13:50

INGLITE OSA

KÕRGE PROTSENDISISALDUSEGA! TARBIDA MÕÕDUKALT!

15:40 | 18:00 | 20:30

KINO »SÕPRUS«

EUROPA CINEMAS

MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

INGLITE OSA

KÕRGE PROTSENDISISALDUSEGA! TARBIDA MÕÕDUKALT!

18:15

03.01

Väärikad kinohommikud: 360	11:00
Niko ja lendavad põhjapõdrad - 2D versioon, vene keeles	11:30
Kui jõulumees alla sajab - eesti keeles	13:20
Niko ja lendavad põhjapõdrad - 2D versioon, eesti keeles	13:50

Inglite osa	15:40 18:00 20:30
Võluhõbe 2: Jaht jõulusarvele - 2D versioon, eesti keeles	16:00
360	18:00 20:30

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

10.30

Inglite osa	18:15
Holy Motors	20:00

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Kriminaalne seksiafäär:

koolitüdruk võrgutas neli meest

AREENI TULEVIKUTÄHED:

vaata videoid digilehest

Sada erakordset tähtpäeva 2013

3. jaanuar 2013

EESTI EKSPRESS

Telli nüüd Eesti Ekspress ja sõida Pekingisse!

Vaata www.ekspress.ee/avastamaailma

Loo Elekter AS võrguteenuste hinnakiri alates 04.04.2013		
		AS LooElekter
Konkurentsiameti otsus 02.01.13 nr 7.1-5/13-001	Ühik	Kooskõlastatud hinnad (maksudeta)
Võrguteenus põhitariifiga		
edastamistasu põhitariifiga	€senti/kWh	5,35
Võrguteenus ajatariifiga		
edastamistasu päevatariifiga	€senti/kWh	6,32
edastamistasu öötariifiga	€senti/kWh	3,84
Võrguteenuste hinnakiri liitumispunktis kuni 63 A		
edastamistasu põhitariifiga	€senti/kWh	4,72
edastamistasu päevatariifiga	€senti/kWh	5,73
edastamistasu öötariifiga	€senti/kWh	3,28
Võrguteenus põhitariifi ja püstitasuga - liitumispunktis üle 63 A		
edastamistasu põhitariifiga	€senti/kWh	3,22
edastamistasu päevatariifiga	€senti/kWh	3,64
edastamistasu öötariifiga	€senti/kWh	2,03
võrguühenduse kasutamise ampripõhine tasu	€/A kuus	0,43
Võrguteenuste hinnakiri 10 kV pingel		
edastamistasu põhitariifiga	€senti/kWh	1,24
edastamistasu päevatariifiga	€senti/kWh	1,50
edastamistasu öötariifiga	€senti/kWh	0,86
võrguühenduse võimsustasu	€/kW kuus	3,71
Reaktiivenergia hinnakiri		
reaktiivenergia tarbimine	€senti/kvarh	0,56
reaktiivenergia võrku andmine	€senti/kvarh	0,98
Võrguteenuse osutamise seotud lisateenused		
Arveldusnäidu võtmine kliendi tegevusest tingituna	€/tk	4,31
Ajatariffise hinnapaketi vahetus	€/tk	4,79
Taaspingestamise tasu peale võla tasumist	€/tk	36,43
Elektripaigaldise plommide eemaldamine ja plommimine kliendi tegevusest tingituna	€/tk	9,59
Eripäringud kliendiandmete väljastamisel	€/tk	19,17
Hindadele lisanduvad riiklikud tasud ja maksud		

EESTI AJALEHTEDE LIIT

E A L L

VIRVE LIIVANÕMM

(sünd 1943), töötanud
Õpetajate Lehes ja Eesti Televisioonis

Eesti Ajalehede Liit

EESTI AJALEHTEDE LIIT

E A L L

LEINI MÄGI

(sünd 1943),
töötanud Eesti Raadios

Eesti Ajalehede Liit

TALLINNA LINNATEATER

Ma armastasin sakslast
14., 17. jaanuaril 19.00

Meie, kangelased
19., 23. jaanuaril 19.00

Maailmale nähtamatud pisarad
21., 22. jaanuaril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust.
Pakkuda võib lageraidest
harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasöbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

kuulutus.lehed.ee | Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutus.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Maaleht
EESTI EKSPRESS

●●●

Eesti Päevaleht

Töö

- Pakume tööd e-kategooria autojuhile Soome – Rootsi vahele, pika auto peale. Vajalik eelnev sõidu-kogemus ja digisõidumeeriku kaart. Tasu alates 48.-EUR/päev. 4 nädalat tööl ja 2 vaba. Info 677 5818.

Müük

- Kuiv küttepuu, tel 654 1100.
- Müüa soodsa hinnaga talusealiha. Info tel 5354 3002.

Teenused

- KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee

Tervis

- Keha trimmi Olimpi toidulisanditega: www.olimp.ee
- Parapsühholoog Ž. Stepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, üle-kaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 585 88910.

Laen

- ABC Laenude AS / Lombard
Laenud tagatise vastu. Kulla ja hõbeda kokkuost. www.abclaenud.ee, tel 607 5008
- Anname kiiresti laenu kuni 5 a. Tutvuge tingimustega, konsulteerige meie spetsialistiga, tel 5199 7679.

Teated

- AS Sillamäe Veevärk teatab:
Alates 01.02.2013 hakkab Sillamäe linna kodutarbijatele kehtima järgmine maagaasi hind – 0,401 EUR/m³. Hind on ära toodud maagaasi kütte-väärtust, rõhku ja temperatuuri arvestamata ning ilma käibemaksuta.
- Saue Vallavalituse teatab:
Saue Vallavolikogu kehtestas 20.12.2012 otsusega nr 105 teema-planeeringu “Maagaasi D-kategooria torustiku paiknemine Saue valla territooriumil”. Teemaplaneeringu koostamise eesmärk on määrata Kiili-Paldiski D-kategooria maagaasitorustiku trassi paiknemine ning torustiku kaitsevööndi määramine Saue valla haldusterritooriumil. Saue valla territooriumile planeeritav ca 9 km pikkune gaasitrassi lõik on osa ca 48 km pikkusest Kiili-Paldiski trassist. Teemaplaneeringuga soovitakse osaliselt muuta kehtivat Saue valla üldplaneeringut gaasitorustiku asukohta osas, st kavandada torustik Keila ja Saue linna vahelises lõigus Tallinna ringtee trassi koridori asemel Tallinn-Paldiski raudtee koridori. Teemaplaneering on Saue Vallavolikogu 25.08.2005 määrusega nr 006 kehtestatud Saue valla üldplaneeringut täpsustav planeering. Teemaplaneering on vastavuses Saue Vallavolikogu 29.11.2012 otsusega nr 89 kehtestatud Saue valla üldplaneeringuga, mis jõustus 01.01.2013.

Avaldame sügavat kaastunnet Priit Kullale

ABIKAASA

surma puhul

Töökaaslased FCR Media ASst

Avaldame kaastunnet Valerijonas ja Riina Liutkeviciusele

EMA ja ÄMMA

surma puhul

Töökaaslased Schenker ASst

Avaldame sügavat kaastunnet Andus ja Margus Poolakesele

ISA

surma puhul

Onninen AS

Avaldame sügavat kaastunnet Dimitri Dubininile

ISA

surma puhul

AS Harju Elekter Elektrotehnika

Eesti Inseneride Liit mälestab endist presidenti

HARALD-ADAM VELNERIT

Avaldame kaastunnet omastele

Mälestame kallist ema ja vanaema

HELGA VELDTI

27.02.1928 - 27.12.2012

Ärasaatmine Tallinna Krematooriumis 5. jaan 2013 kl 11

Leinavad poeg ja pojapojad

Mälestame lahkunud sõpra ja klassivenda

HEIKI PAJUNURME

Südamlik kaastunne abikaasale ja lastele

Jõelähtme kooli 1974 aasta lõpetajad

Avaldame sügavat kaastunnet Ege Eesalule poja

ARGO EESALU

27.01.1972 - 22.12.2012

surma puhul

Elektrilevi OÜ

Ärasaatmine 5.jaan 2013 kl 12.30 Pärnamäe kabelis

Avaldame kaastunnet Margole isa

EERIK ERK

surma puhul

REI Geotehnika OÜ

Mälestame kauaaegset sõbralikku kolleegi dotsent

MATI MERIMAAD

Avaldame sügavat kaastunnet abikaasale ja lähedastele

Töökaaslased TTÜ Tallinna kolledžist

On lahkunud armastatud

LEMBIT POMERANTS

6.02.1932 - 29.12.2012

Hüvastijätt 3. jaan kl 12 Kaarli kirikus

Pärgi ja kimpe palume mitte tuua

Leinavad lesk ja pojad peredega

Sügav kaastunne Marjule ja poegadele peredega armsa abikaasa, isa ja vanaisa

LEMBIT POMERANTS

lahkumise puhul

Perekonnad Endla, Ots, Sukk, Ervin, Leiten

Teatame sügava kurbusega, et lahkus meie kallis ema ja vanaema

HELLE VINOGRADOVA

30.05.1937 - 29.12.2012

Leinavad lapsed peredega

Ümber kääpa nutvas tuules, leinas langetame pea

Meie juurest on igaveseks lahkunud

AADU ÕUE

Mälestavad õed peredega

Avaldame sügavat kaastunnet kolleeg Ene Liibergile isa

ANTS-VIHUR SALUM

surma puhul

Tallinna Ülikooli kasvatus- ja teadusinstituut

Teatame kurbusega, et on lahkunud kallis

ANTS-VIHUR SALUM

04.12.1923 - 29.12.2012

Leinavad omaksed

Ärasaatmine laupäeval, 5. jaan kl 12 Viljandis, Männimäe tee 26 saalist tuhamistamisele

Vabariigi Presidendi Kantselei mälestab leinas Riigivapi ja Eesti Punase Risti teenetemärgi kavaleri

ANTS-VIHUR SALUMIT

Ja avaldab südamlikku kaastunnet lahkunu omastele

Mälestame kauaaegset kaastöötajat

MATI MERIMAA

ja avaldame siirast kaastunnet lahkunu omastele

WTC Tallinn AS

Sügav kaastunne Tiiale, Mairele ja Taunole peredega abikaasa, isa ja vanaisa

ENN LAASNURME

1938 - 2012

kaotuse puhul

Perekond Luik

Mälestame sügavas leinas kauaaegset head kolleegi ja õpetajat

HARALD-ADAM VELNERIT

15.12.1923 - 25.12.2012

ning avaldame kaastunnet lähedastele

TTÜ keskkonnatehnika instituut

Ärasaatmine reedel, 4. jaan kl 13 TTÜ peahoonest, Ehitajate tee 5

Ja kuhu jääb kõik laul, mis lämbub meie sees? Ja kuhu jääb kõik igatsus, mis meist ei pääse välja? Võib-olla hulgana on seda maas ja vees, võib-olla vihiseb see tuules mööda välja?

Mälestame kallist klassiõde ja avaldame südamlikku kaastunnet perekonnale

PILLE SEPPO

sünd Pihlakas

surma puhul

Klassikaaslased ja klassijuhataja Põltsamaa Keskkooli 59 lennust

Tallinn International Rotary Klubi

avaldab kaastunnet Leho Nõlvakule ja lähedastele

ISA

surma puhul

Kustus elu, vaikis valu...

Südamlik kaastunne Teedule ja Raidole kalli ema

HELNE VARE

30.01.1932 – 30.12.2012

kaotuse puhul

Leinavad õed ja õelapsed peredega

Ärasaatmine Pärnamäel 12. jaan kl 12.30

Teatame suure kurbusega, et lahkus meie armas ema, abikaasa ja vanaema

SIIVI KRUUV

02.02.1944 - 30.12.2012

Ärasaatmine Tartu Pauluse kirikust pühapäeval, 6. jaan kl 13

Perekond

TELEVISIOON

ETV

06.55 Iloline inemine: Orkestrijuh Väino Repp (ETV 2010)

07.10 Osoon*

07.40 Draamasari Maahaigla: Teele

08.30 Meie inimesed: Tarmo

08.55 Draamasari Holby City haigla

09.55 Säärased mulgid*

10.25 Operetigala F. Lehari „Löbusa lesega“ (Saksa 2010)*

12.00 Saatevigid (ETV 2011)

12.05 3 hitti: Filmimuusika tööt lused

12.15 Eesti lood: Dreamland Queens

12.45 Dokfilm Ajalugu väliköögi kaudu

14.15 Kõõgikodanikud*

14.40 Kriminaalsari Hercule Poirot: Mõrv Idaekspressis*

16.10 Draamasari Maahaigla: Teele*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Draamasari Önne 13 (Eesti 2005)

17.40 Draamasari Südameasi: Kena neiu (Heartbeat, Inglise 2006)

18.30 Aktuaalne kaamera

18.45 Saatevigid*

18.50 Jõulutunneti laulud 2012*

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 411

06.45 Joonissari Garfield: Lendkoer. Viimane sõna

07.10 Joonissari Kasskoer

07.35 Joonissari Pispõnnide seiklused: Spordimultikad

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 19

10.00 Keelatud vili*, 32

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5402

TV3

06.15 Multifilm Gormiti

06.40 Multifilm Winxid

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Monsuno

07.55 Multifilm Miriam

08.00 Kaunis Lola, 83*

08.55 Kirgede torm, 1538*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6378*

10.20 Mina, mu naine ja naabrimees, 5*

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele 4, 53*

11.35 Põimitud hinged 1, 3*

12.10 Grace'i päästmine 2, 14

12.55 Kaasasündinud kohustused (Eesti 2008) *

13.05 Tour De Ski 2012/2013: Tagaajamine: Mehed 35 km, vabastiil Tour de Ski ülekan deid kommenteerivad Margus Uba ja Jaak Mae.

14.40 Võimalik vaid Venemaal

15.10 Vaprad ja ilusad, 6379

15.35 Lena, mu elu armastus, 2

16.30 Kaunis Lola, 84

17.25 Kirgede torm, 1539

18.25 Põimitud hinged 1, 4

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele 4, 54

20.00 Aastalõpu intervjuu Kaja Kallasega

20.30 Miss Fisher i mõrvalood 1, 4

21.35 Selgeltnägijate tuleproov 13, 1

22.35 Grey anatoomia 6, 1: Lein

23.30 Dr House 6, 15: Eraelud

00.25 Euroopa Pokkeriturnee

01.28 TV3play.ee uudised

01.30 Päästjad 6, 10: ADD

02.20 Kinominutid

02.50 Autööle*

03.15 Seitsmesed uudised

03.45 Euroopa Pokkeriturnee*

04.40 Öhtusöök viiele 4, 54*

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Lena, mu elu armastus, 2*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

07.30 Animasari Baleriin Angelina

07.40 Animasari Vahva Roosi*

07.55 Animasari Sam-sam*

08.00 Animasari Hiirelabor*

08.05 Animasari Näh*

08.15 Animasari Geronimo Stil-toni lõbusad lood*

08.40 Animasari Baleriin Angelina

09.00 Pipi Pikksukk

10.15 Mõtölus: Andrus Värnik

10.40 Smallville

11.21 ERR-i uudised

17.00 Koolivaheaeg ETV2-ga: Kes on kangem*

17.30 Kullanupuke*

17.55 Animasari Pimmi ja Pammi seiklused

18.00 Lastelavastus Pātu, 1/9

18.30 Animasari Baleriin Angelina*

18.40 Animasari Mig Said

18.45 Animasari Arva ära, kui palju ma sind armastan

18.55 Animasari Beni ja Holly väike kuningriik

19.05 Animasari Stella ja Sam

19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles)

19.30 Aktuaalne kaamera (vene keeles)

20.00 Läänemeri*

20.50 Uue aja asjad

21.00 Traali-vaali*

21.30 R2 Live: Mimicry

22.00 Naer on tõsine asi*

22.50 Spioonid

23.45 Maailma kino Türrannosaurus*

01.18 ERR-i uudised

Kanal 11

06.35 Pilvede all*

07.25 Saint Tropez: Jälgede segamine

08.30 Doktor Oz*

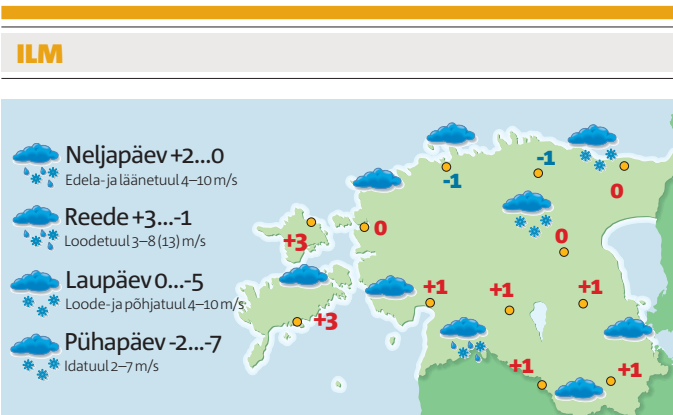
09.25 Doktor

HOROSKOOP

JÄÄR Sobivad päevad läbimur-deks – eelkõige töös. Kõik uuendu-sed annavad nüüd hea tulemuse. Ole kursis uute suundadega ja võta sealt üle see, mida praegu vajad!

SÖNN Igati soods a mõjuga päev, mil paljud kohtumised toovad hil-jem kaasa asjade edenemise. Kui praegu tähtsa otsuse vastu võtad, on see püsiv ja kindel otsus.

KAKSIKUD Mida rohkem nüüd liigutad, seda rohkem ka liigub. Nii nagu lükkad, nii ka läheb. Suhted teistega on nostalgilised.

RISTSÕNA

	INSTRUMEN- TAALPÄLA END, VOIM- LEMISPEDA- GOOG	ROOMAJA ARVUTI- MALU	ÜHEKSA (inglise k.) MEHENIMI	EINSTEIN MEHAANI- LINE	KALU-IDA VÄÄRIS- KALA ...VANN	PENN. HRS MAALE MAAILMA- MEISTER 1894-1921	NÖRGA- MOISTUSIK INIMENE MUUSKA- STIL	KAHE- PAIKNE TURBINIGA ÜHENDATUD	EESTI KODANIKE KOMITEE ... ERNESAKS
EESKÄIT									
AJASEADE									
...FILM (tõseline film)									
ÜPRIS									
METALL									
KÕNETUS- SÕNA									
SEITSKOND- LIK RING									
DIGITAAL-									
NAOTU, MAITSETU									
J NAABRID									
UNUNE- MINE									
RIVL...									
ENDINE KAITSEVÄE JUHTAJA									
PRAAM									
PIANIST JA HEILLOOJA (1885-1963)									
...JOOKS (huljus- hoog)									
KATUSELATI									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

Autokooli sõiduõpetaja küsib õpilaselt:
„Teie ees liigub sõiduauto, äkki pistetakse vasakpoolsest esiaknast välja käsi. Mida te teete?“
„Sõltub sellest, kes on roolis – mees või naine.“
„Mis vahet seal on?“
„Vahe on suur! Kui tegemist on mehega, on selle žesti tähendus selge: tal ei tööta suunatud ja ta tahab pöörata vasakule. Kui roolis on naine, võib see žest tähendada nii vasak- kui parempöoret. Või siis hoopis seda, et ta tahab sigaretti võtta ja sõita, või näitab ta para-jasti sõbrannale kauplusevitriinis

olevat kübarat. Seepärast kahekor-distan ma valvsust.“
Prokurör kohtualusele:
„Inimese kohta, kes on teie olukor-ras, näete te küllaltki enesekindla intelligentne välja.“
„Härra prokurör,“ vastab kohtu-alune, „kui ma ei oleks praegu vande all, vastaksin ma teile sama-suguse komplimentiga!“
Mees restoranis:
„Kelner, korrake!“
„Kordan: „Ma ei ole kelner!““

Dilbert

SCOTT ADAMS

MÕNE AASTA PÄRAST HAKKAVAD INIMMÕISTUSEST VÕIMEKAMA TEHISINTELLEKTIGA MASINAD ENDAST VEEL VÕIMEKAMAID PROGRAMMEERIMA. SELLE NIMI ON SINGULAARSUS.

VOIMEKUS
AEG

SIITPEALE TOIMUKS TEHIS-INTELLEKTI ARENGUS TOHUTU PLAHVATUS JA INIMMÕISTUS JÄÄKS SELLELE LOOTUSETULT ALLA. TULEMUSENA PAISATAKSE SEGI TSIVILISATSIOONI ALUSTALAD JA MEIE SENINE ELUKORRALDUS MUUTUB RADIKAALSELT TEISTSUGUSEKS.

VOIMALIKUD VARIANDID OLEKS:
A: KIIRE ÜLEMINEK EBA-TERVISLIKULE ELUVIIGILE, VÕI PLAAN B: KUULUTADA TEHNOLOOGIALE TERROR.

MULLE MEELDIB SEE ESIMENE.

Nemi

LISE MYHRE

KAS SA TEADSID, ET TUVIDEL ON TERVE ELU JOOKSUL AINULT ÜKS PARTNER?

KUI KASS NEIST ÜHE ÄRA SÖÖB, JÄÄB TEINE ELU LÕPUNI ÜKSIKUKS!

KUNA KASSID SÖÖVAD INIMESI PALJU HARVEMINI, PEAKSIME JUST MEIE MONOGAAMSETENA SÜNDIMA – MÖTLE OMETI!

SA PEAD MÕNIKORD SELLEST JUMALAGA JUTTU TEGEMA.

JAH. JA VEEL SELLEST, MIKS MEIE HAMMASTEL NARVID ON. NIME-KIRI LAHEB PARIS PIKAKS

SUDOKU Pappocom Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

4	3					7	5
	2			9		8	
8				7			3
		4		5		8	
	6		9		1		4
		2		6		5	
9				2			4
	4			3			6
2	1					3	8

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbrit ega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

2	6	1	5	9	7	4	8	3
5	7	9	8	4	3	2	6	1
4	8	3	2	1	6	9	5	7
7	1	2	3	6	9	8	4	5
9	5	6	7	8	4	3	1	2
3	4	8	1	2	5	6	7	9
8	2	5	4	3	1	7	9	6
1	9	4	6	7	2	5	3	8
6	3	7	9	5	8	1	2	4

Teadus

Tiit Kändler
teadustoimetaja

LÜHIDALT

Uusaastatervitus
iidselt Marsilt

New Mexico ülikooli teadlane Carl Agee ja tema juhitud rühm avaldas 2013. aasta tervituse: veebiväljaandes Science Express annavad nad teada, et on teinud kindlaks uut liiki, Marsi koorest pärineva meteoriidi. 2,1 miljoni aasta vanuseks hinnatud meteoriit sisaldab teistest Marsi meteoriitidest suurusjärgu võrra enam vett ja sama palju makromolekulideks ühinenud süsinikku. Loode-Aafrikast leitud meteoriiditükk koosneb vulkaanilise laava jahtumisel moodustunud basaldist ja meenutab seetõttu Kuu pinnalt võetud kivimeid, kuid mitte teisi Marsi meteoriite. See on geokeemiliselt rikkaim seni leitud Marsi meteoriit. Allikas: EurekaAlert!

LÜHIDALT

Suure aju hädad

Suurem aju teeb looma arukamaks, kuid sel on oma hind. Rootsi Uppsala ülikooli teadlane Niclas Kolm ja tema kolleegid õppisid akvaariumikalade gupide ajusid suuremaks kasvatama. Selleks valisid nad rühmast suurema ajuga kalu ja vaid mõne põlvkonna pärast sai võrrelda, kuidas käib suurte ja pisikeste ajudega gupide uim.

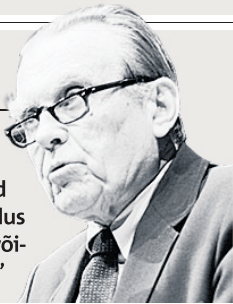
Suurema ajuga gupid õppisid paremini ära arvutestid. Kuid neil, eriti isastel, oli pisem siskond ja nad said vähem järglasti kui pisema ajuga isendid. Allikas: AlphaGalileo

TSITAAT

Czesław Miłosz

poola kirjanik (1911–2004)

„Näib sedamoodi, et Looja, kelle eetilistes motiivides on inimesed õppinud kahtlema, juhindus eelkõige soovist, et oleks võimalikult huvitav ja lõbus.”

SOOVITUS

Vaakum ja materia
Soome sillal

Sellest raamatust saab tihe- da asjaosalise Kulle Raigi pilgu läbi teada Soome ja Eesti suhte ägeda muutumise kohta vee- randsajandi tagusel ja hilisemal ajal. Siit näeb, kuidas keskkond määrab suhted ja kuidas võimu- vaakum võib suhteid muuta. Teada saab, kuidas isikud tee- vad ajalugu ja kuidas keskkond neid mõjutab. Nii et Raigi raamatut võib meelemänguks võtta ka kui loodusloo õpiku näite- lisa. Arvestades, et Raig on eesti keelde tõlkinud ja oma kirjas- tuses avaldanud mitmeid pseu- doteadust paljastavaid Soome autorite raamatuid, võib tema lähenemist pidada seda asjako- hasemaks.

„Pikk teekond lähedale”
Kulle Raig
K&K kirjastus
310 lk

Teadusaasta 2013: elu
võimalikkus vaakumis

Ennustamine on kerge töö, kui püsida teaduse piires. Isegi Osmanite sultanid ei võtnud selle eest päid maha. Põhjus on lihtne: teadus tegeleb kõigega, mida üks teadustoimetaja suudab välja mõelda, ja midagi ikka üles leita- se. Nõnda kirjutasin möödunud aasta algul sellistest teemadest: bensiinibakterid silmapiiril, küborgputukate lah- tilend, muundatud putukate tervendav tulek, digitaalsed sipelgad, biokaevandused, epi- geneetika tõus, maaväline elu.

Need on endiselt tublid teemad. Sel aastal tundub, et teaduses kerkib jõulisemalt esile inimese keskkond, kui seda laialt ja suurehaardeliselt püüda emmata. On selge, et mis- ki, sealhulgas elu, on arenenud eimillestki ehk vaakumist, ja nõnda on üha olulisem mõista vaakumit kui elukeskkonda ja võibolla seda kunagi ka kasutada.

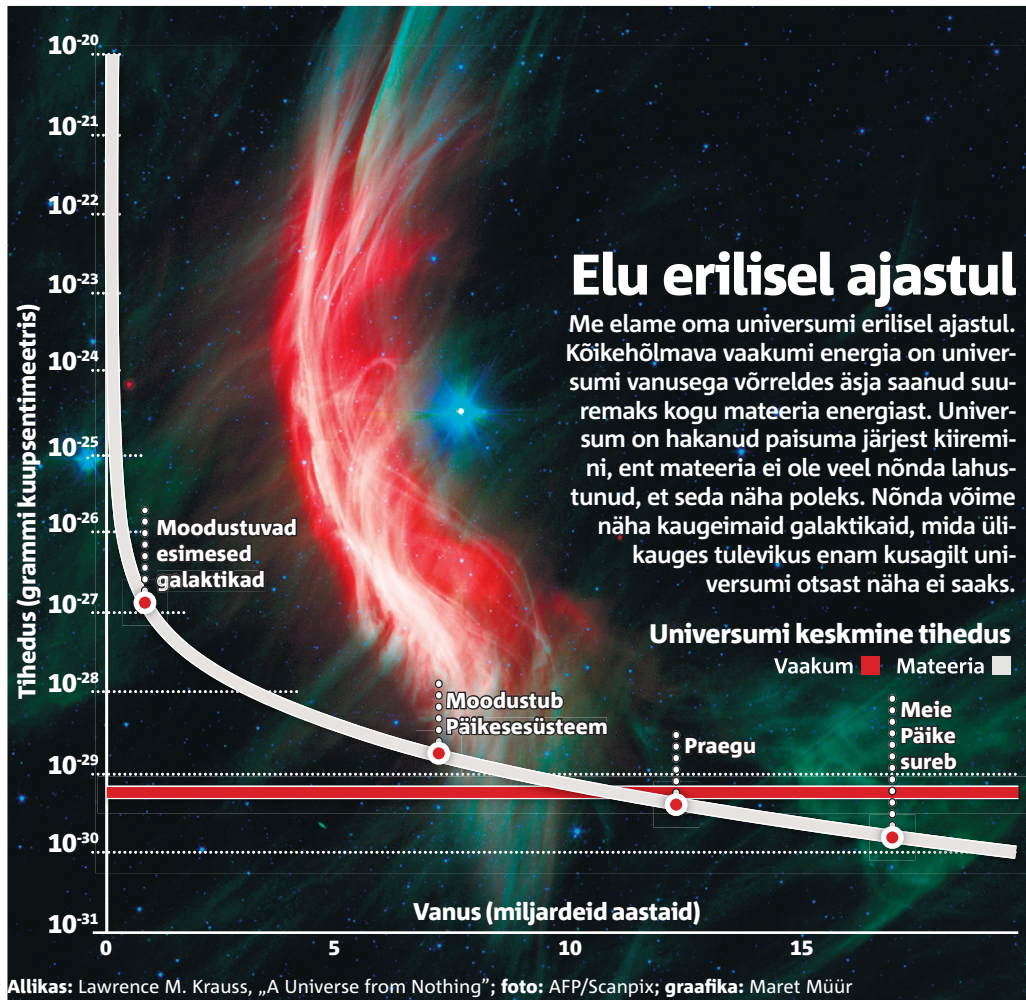
Osakene ja osalised

2012. aasta kujunes oodatult Euroopa tuumauuringute kes- kuse (CERN) ja sealse suure hadronite põrgati (LHC) mit- metuhandepäälise teadlaskon- na otsitava ning väidetavalt osakestele massi garanteeri- va superosakese, Higgsi osa- kese aastaks. Teateid tuli kui esimese ilmasõja läänerrindelt – aegamisi, muutuseta, optimist- likke muidugimõista. Enamik asjatundjaid on veendunud, et uus osake leiti. Keegi pole aga andnud teada, kas see osake käitub korralikult, nii nagu temalt oodatakse.

Tagatipuks tuli aasta lõpul teateid, et täpsemate arvutuste põhjal on senitundmatul osa- kesel kaks erinevat massi. Kat- seid enam palju teha ei saa, sest 11. veebruaril on plaan LHC aastaks sulgeda. Tõsi, sulge- mise plaani on juba paar aastat edasi lükatud. Parandamist ootab vähemalt tuhat vigast ühendust, et magnetid saak- sid tekitada suurema tugevu- sega magnetvälja. LHC läheks 2015. aastal lõpuks käima plaanitud koguenergiaga 13 tera- elektronvolti. Siiani on see töötanud poole võimsusega.

Vaakumi energia

Kuna universum paisub järjest kiiremini, siis mida kauem me oma universumis elame, seda vähem me näeme. Kaugeima- test galaktikatest meieni jõu- dev nähtav valgus muutub üha pikema lainepikkusega kiirgu- seks, kuni lainepikkus ületab universumi mõõtmed ja me ei näe enam mitte midagi. See aeg jõuab kätte, kui univer- sum saab praegusest umbes

Allikas: Lawrence M. Krauss, „A Universe from Nothing”; foto: AFP/Scanpix; graafika: Maret Müür

kümme korda vanemaks, 150 miljardi aasta vanuseks.

Meie Päike sureb juba viie miljardi aasta pärast, kuid kõige pikemaelised tähed võivad elada kaks triljonit aastat. Nende ümber võib küll elada mõistusega olendeid, kuid nende astronoomid ei näe enam universumit sellises rik- kuses, nagu näeme meie. Nad ei näe ühtegi galaktikat ega saa mingeid tõendeid vaaku- mi energiast.

Meie universumi vaaku- mi energia on hiiglaslik, kuid piisavalt väike, et said tekki-

ja ja sellesse kaob silmapilkselt virtuaalseid osakesi. Kui keegi ei jälgi, võib vaakumis juh- tuda kõike – nagu poliitikas või avalikkussuheteski.

Eluiga sõltub keskkonnast

Max Plancki demograafiliste uuringute instituudi teadla- ne Oskar Burger ja tema kol- leegid avaldasid detsembris oma töö tulemused, milles nad püüdsid leida nüüdisinimese *Homo sapiens*’i eluea pikene- mise põhilisi põhjusi. Selleks et teada saada, miks inimene elab kaua, tuleb välja uurida, miks inimene sureb vanemana.

Inimese sure- mus on viimase nelja põlvkonna vältel vähenenud ja on nüüd noores eas 200 korda väik- sem kui eelnevates põlvkon- dades. Burgeri uurimisrühm kasutas minevikupõlvkonda- de suremus väljendamiseks andmeid nüüdsetest küttide- korilaste kogukondadest, kel- le elukäik sarnaneb mineviku põlvede eluga. Nõnda said nad inimese suremuse langu- se asetada pikaajase evolutsiooni konteksti. Tuli välja, et 30-aastastel küttidel-korilastel on sama suur tõenäosus sur- ra kui 72-aastastel jaapanlas- tel. Keskmine küttide-kori- laste suremus on lähedasem

meie lähimatele sugulastele šimpansidele kui mõne töös- tusriigi elanikele.

Autorid tegid julge sam- mu ja võrdlesid inimese eluea pikennemist aadikakärbse elu- ea pikennemise, kui neid sel- leks tarbeks selektiivselt areta- ti. Nad leidsid, et inimese elu- ea pikennemise laadset ilmin- gut ei saavutatud ka nõndavii- si. Järeldus: suremus ei lange mitte niivõrd geenide muutu- mise tõttu, kuivõrd keskkonna- tingimuste muutumise pärast.

Üks silmapilk on ajupuhkus

Võibolla pilgutate kogu selle jutu peale silmi? Suurepära- ne. Kuigi inimene pilgutab sil- ma 15–20 korda minutis, 1200 korda tunnis või 28 800 korda päevas, ei tee üks lisapilgutus paha. Jaapani Osaka ülikoo- li teadlased on välja uurinud, miks me nii palju silmi pilgu- tame. Põhjus on lihtne: et anda ajule pisikene puhkus.

Kui meie aju pole kesken- dunud mingile ülesandele, tegutsevad ajus piirkonnad, mida tuntakse aju vaikeoleku võrgustikuna. Jälgides videofil- mi vaatava 20 vabatahtliku aju, selgus, et kui video peatus, pil- gutasid vaatajad tahtmatult sil- mi ja aju siirdus niiviisi vaike- olekusse, mis lubab ajul veidi puhata. Silmapilgutus jaaju- puhkus käivad käsikäes.

Head uut teadusaastat! ●

LEHT + DVD

ISSN 1406-0779

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastoid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastoid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epL.ee
Eesti uudised 680 4400, kohalikud uudised 322 3487, välisuudised 680 4455, ÄriLeht 680 4400, arvamus 680 4450, kultuur 680 4470, sport 680 4490. Tellimine 680 4444, tellimine välismaale KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, reklaam 680 4500. EPL Online www.epL.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

ISSN 1406-0869